תורה נבֿיאים וכתובֿים
תּרגום ייִדיש פֿון יהואש

מִשלֵי

א 1 די שפּריכווערטער פֿון שלמה דעם זון פֿון דָוִדן,
דעם מלך פֿון ישׂראל;
2 כּדי צו וויסן חכמה און מוסר,
צו פֿאַרשטיין די ווערטער פֿון פֿאַרשטאַנדיקייט;
3 צו נעמען דעם מוסר פֿון קלוגשאַפֿט,
גערעכטיקייט און רעכט און יושר;
4 צו געבן די נאַרן געשײַטקייט,
דעם יונגן קענשאַפֿט און געדאַנקען;
5 דער חכם זאָל הערן און מערן לערנונג,
און דער פֿאַרשטאַנדיקער זאָל קריגן תּחבולות;
6 צו פֿאַרשטיין אַ שפּריכוואָרט און אַ מליצה,
די ווערטער פֿון די חכמים און זייערע רעטענישן.

7 דער אָנהייב פֿון קענשאַפֿט איז מורא פֿאַר גאָט,
אָבער די נאַרן פֿאַראַכטן חכמה און מוסר.
8 הער צו, מײַן זון, דעם מוסר פֿון דײַן פֿאָטער,
און זאָלסט ניט פֿאַרלאָזן די לער פֿון דײַן מוטער;
9 וואָרום אַ קראַנץ פֿון חן וועלן זיי זײַן פֿאַר דײַן קאָפּ,
און האַלדזבענדער פֿאַר דײַן האַלדז.

10 מײַן זון, אַז די זינדיקע וועלן דיך אָנרעדן,
זאָלסטו ניט אײַנוויליקן.
11 אַז זיי וועלן זאָגן: „קום מיט אונדז!

לאָמיר לויערן אויף בלוט,
לאָמיר לאָקערן אויפֿן אומשולדיקן פֿאַר אומזיסט;
12 לאָמיר זיי איַינשלינגען לעבעדיקערהייט ווי די אונטערערד,
און גאַנצערהייט ווי די וואָס נידערן אין גרוב;
13 אַלערליי טייַערע גוטס וועלן מיר געפֿינען,
מיר וועלן אָנפֿילן אונדזער הויז מיט רויב;
14 וואַרף דייַן גורל צווישן אונדז,
איין בייַטל וועט זייַן בייַ אונדז אַלעמען”;
15 זאָלסטו ניט גיין, מייַן זון, מיט זיי אין וועג,
פֿאַרמייַד דייַן פֿוס פֿון זייער שטעג.
16 וואָרום זייערע פֿיס לויפֿן צו בייז,
און זיי איַילן צו פֿאַרגיסן בלוט.
17 וואָרום אומשולדיק איז אויסגעשפּרייט די נעץ,
אין די אויגן פֿון אַלע געפֿליגלטע,
18 בעת מע לויערט אויף זייער בלוט,
מע לאָקערט אויף זייערע לעבנס.
19 אַזוי זייַנען די וועגן פֿון איטלעכן וואָס איז גייַציק נאָך רויב;
עס נעמט אַוועק דאָס לעבן פֿון דעם וואָס האָט עס.
20 די חכמה שרייַט אויף דער גאַס,
אין די מערק לאָזט זי אַרויס איר קָול;
21 אין עק פֿון רוישיקע גאַסן רופֿט זי,
בייַ די טויעראייַנגאַנגען, אין שטאָט, רעדט זי אירע רייד:
22 ביז וואַנען, איר פֿאַרנאַרטע, וועט איר ליב האָבן נאַרישקייט,
און די שפּעטער וועלן זיך גלוסטן געשפּעט,
און די נאַרן וועלן פֿייַנט האָבן וויסן?
23 קערט איַיך צו מייַן מוסר,
אָט וועל איך אויסגיסן מייַן גייַסט צו איַיך,
איך וועל איַיך מאַכן וויסן מייַנע ווערטער.
24 ווייַל איך האָב גערופֿן, און איר האָט ניט געוואָלט,
אויסגעשטרעקט מייַן האַנט, און קיינער האָט ניט פֿאַרנומען,
25 נאָר איר האָט געמאַכט צו נישט מייַן יעטוועדער עצה,
און מייַן מוסר האָט איר ניט געוואָלט,
26 וועל איך אויך לאַכן אויף איַיער בראָך,
איך וועל שפּעטן ווען איַיער שרעק וועט קומען;
27 ווען עס קומט ווי אַ געוויטער איַיער שרעק,
און איַיער בראָך וועט ווי אַ שטורעמווינט אָנקומען;

ווען עס קומט אויף אײַך נויט און אַנגסט.
28 דענצמאָל וועלן זײ מיך רופֿן, און איך װעל ניט ענטפֿערן,
זײ וועלן מיך זוכן, און וועלן מיך ניט געפֿינען.
29 דערפֿאַר וואָס זײ האָבן פֿײַנט געהאַט וויסן,
און גאָטספֿאָרכטיקײט ניט אויסגעוויילט;
30 ניט אײַנגעווויליקט צו מײַן עצה,
פֿאַראַכט מײַן גאַנצן מוסר.
31 דרום וועלן זײ עסן פֿון דער פֿרוכט פֿון זייער וועג,
און מיט זייערע עצות זיך זעטן.
32 וואָרום די אָפּקערונג פֿון די פֿאַרנאַרטע וועט זײ הרגען,
און די שלווה פֿון די נאַרן וועט זײ אונטערברענגען.
33 אָבער דער וואָס הערט מיר צו וועט וווינען אין זיכערקייט,
און באַרוט זײַן פֿון שרעק פֿאַר בייז.

ב

1 מײַן זון, אַז דו וועסט אָננעמען מײַנע ווערטער,
און מײַנע געבאָט וועסטו באַהאַלטן בײַ זיך,
2 צוצולייגן צו חכמה דײַן אויער,
נײַגן דײַן האַרץ צו פֿאַרשטאַנדיקייט;
3 נאָר בלויז צום שׂכל וועסטו רופֿן,
צו פֿאַרשטאַנדיקייט אויפֿהייבן דײַן קָול;
4 אַז דו וועסט זי זוכן ווי זילבער,
און ווי נאָך אוֹצרות זי פֿאָרשן;
5 דענצמאָל וועסטו פֿאַרשטיין מורא פֿאַר יהוה,
און דערקענונג פֿון גאָט וועסטו געפֿינען.
6 וואָרום יהוה שענקט חכמה,
פֿון זײַן מויל איז וויסן און פֿאַרשטאַנדיקייט.
7 ער באַהאַלט פֿאַר די רעכטפֿאַרטיקע הילף,
אַ שילד פֿאַר די וואָס גייען מיט ערלעכקייט,
8 אויפֿצופּאַסן די שטעגן פֿון גערעכטיקייט,
און די וועגן פֿון זײַנע פֿרומע באַהיט ער.
9 דענצמאָל וועסטו פֿאַרשטיין גערעכטיקייט און רעכט
און יושר – יעטוועדער גוטן וועג.
10 וואָרום חכמה וועט קומען אין דײַן האַרצן,
און וויסן וועט זײַן זיס פֿאַר דײַן זעל.

11 קלוגשאַפֿט וועט אויפֿפּאַסן אויף דיר,
פֿאַרשטאַנדיקייט וועט דיך באַהיטן;
12 דיך מציל צו זײַן פֿון דעם שלעכטן וועג,
פֿון די לײַט וואָס רעדן פֿאַרקערטקייט;
13 וואָס פֿאַרלאָזן די שטעגן פֿון רעכטפֿאַרטיקייט,
צו גיין אין די וועגן פֿון פֿינצטערניש;
14 וואָס פֿרייען זיך צו טאָן בייז,
וואָס קוועלן פֿון בייזער פֿאַרקערטקייט;
15 וואָס זייערע וועגן זײַנען קרום,
און וואָס זײַנען פֿאַרדרייט אין זייערע גענג.
16 כּדי דיך מציל צו זײַן פֿון דער פֿרעמדער פֿרוי,
פֿון דער אומבאַקענטער וואָס מאַכט גלאַט אירע רייד;
17 וואָס פֿאַרלאָזט דעם האַר פֿון איר יוגנט,
און דעם בונד פֿון איר גאָט האָט זי פֿאַרגעסן;
18 וואָרום איר הויז נידערט צום טויט,
און אירע שטעגן צו די מתים;
19 אַלע וואָס קומען צו איר, קערן זיך ניט אום,
און דערגרייכן ניט די וועגן פֿון לעבן.
20 כּדי זאָלסט גיין אין דעם וועג פֿון די גוטע,
און די שטעגן פֿון די גערעכטע זאָלסטו אָפּהיטן.
21 וואָרום די רעכטפֿאַרטיקע וועלן באַוווינען דאָס לאַנד,
און די אומשולדיקע וועלן בלײַבן דערין.
22 אָבער די רשָעים וועלן פֿאַרשניטן ווערן פֿון לאַנד,
און די פֿעלשער וועלן אַרויסגעריסן ווערן פֿון איר.

ג

1 מײַן זון, זאָלסט ניט פֿאַרגעסן מײַן לערנונג,
און מײַנע געבאָט זאָל היטן דײַן האַרץ.
2 וואָרום אַריכות-ימים און יאָרן פֿון לעבן
און פֿריד וועלן זיי דיר צוגעבן.
3 גענאָד און אמת זאָלן דיך ניט פֿאַרלאָזן,
בינד זיי אַרום דײַן האַלדז,
שרײַב זיי אָן אויפֿן טאָוול פֿון דײַן האַרצן,
4 און געפֿין לײַטזעליקייט און גוטן חן
אין די אויגן פֿון גאָט און פֿון לײַט.

5 פֿאַרזיכער זיך אויף גאָט מיט דייַן גאַנצן האַרצן,
און אויף דייַן פֿאַרשטאַנדיקייט זאָלסטו זיך ניט אָנלענען.
6 אין אַלע דייַנע וועגן טו אים קענען,
און ער וועט גלייַך מאַכן דייַנע שטעגן.

7 זאָלסט ניט זייַן אַ חכם אין דייַנע אויגן,
האָב מורא פֿאַר גאָט, און קער זיך אָפּ פֿון בייז.
8 דאָס וועט זייַן אַ היילונג פֿאַר דייַן נאָפּל,
און אַ זאַפֿט פֿאַר דייַנע ביינער.

9 גיב כּבֿוד צו גאָט פֿון דייַן גוטס,
און פֿונעם ערשטן פֿון אַל דייַן תּבֿואה,
10 און דייַנע שפּייַכלערס וועלן פֿול זייַן מיט זעט,
און דייַנע קעלטערס וועלן פֿלייצן מיט וויַין.

11 דעם מוסר פֿון גאָט זאָלסטו, מייַן זון, ניט פֿאַראַכטן,
און זאָלסט ניט פֿאַראומווערדיקן זייַן שטראָף.
12 וואָרום דעם וואָס גאָט האָט ליב, דעם שטראָפֿט ער,
און ווי אַ פֿאָטער דעם זון וואָס ער האָט האָלט.
13 וויל צו דעם מענטשן וואָס געפֿינט חכמה,
און דעם מענטשן וואָס קריגט פֿאַרשטאַנדיקייט.
14 וואָרום איר סחורה איז בעסער ווי סחורה פֿון זילבער,
און מער ווי גינגאָלד איר אייַנקום.
15 זי איז טייַערער פֿון פּערל,
און אַלע דייַנע חפֿצים זייַנען ניט גלייַך צו איר.
16 אַריכת־ימים איז אין איר רעכטער האַנט,
אין איר לינקער עשירות און כּבֿוד.
17 אירע וועגן זייַנען וועגן פֿון ליבלעכקייט,
און אַלע אירע שטעגן זייַנען שלום.
18 אַ בוים פֿון לעבן איז זי פֿאַר די וואָס האַלטן זי פֿעסט,
און דער וואָס האַלט זיך אָן איר איז באַגליקט.

19 גאָט האָט מיט חכמה געגרונטפֿעסט די ערד,
ער האָט אויפֿגעשטעלט די הימלען מיט פֿאַרשטאַנדיקייט.
20 דורך זייַן וויסן האָבן זיך די תּהומען געשפּאָלטן,
און די הימלען טריפֿן טוי.

21 מײַן זון, זאָלן זיי ניט אַוועק פֿון דײַנע אויגן;
היט קלוגשאַפֿט און געשײַטקייט,
22 און זיי װעלן זײַן לעבן פֿאַר דײַן לײַב,
און חן אויף דײַן האַלדז.
23 דענצמאָל װעסטו גײן אין זיכערקייט דײַן װעג,
און װעסט ניט אָפּשלאָגן דײַן פֿוס.
24 אַז דו װעסט זיך לײגן װעסטו ניט אַנגסטן,
און װעסט ליגן, און זיס װעט זײַן דײַן שלאָף.
25 זאָלסט ניט מורא האָבן פֿאַר אַן אומגעריכטן שרעק,
און פֿאַר דער פֿאַרװיסטונג פֿון די רשָעים, װען זי קומט.
26 װאָרום גאָט װעט זײַן דײַן בטחון,
און װעט היטן דײַן פֿוס פֿון באַצװינגעניש.
27 זאָלסט ניט פֿאַרמײַדן גוטס פֿון דעם װאָס דאַרף עס,
װען דײַן האַנט האָט בכּוח צו טאָן.
28 זאָלסט ניט זאָגן צו דײַן חבֿר: „גײ, און קום װידער,
און מאָרגן װעל איך געבן”, װען דו האָסט בײַ זיך.
29 זאָלסט ניט טראַכטן אַ רָעה אויף דײַן חבֿר,
װען ער זיצט אין זיכערקייט בײַ דיר.
30 זאָלסט זיך ניט קריגן מיט אַ מענטשן אומזיסט,
אויב ער האָט דיר ניט געטאָן קיין רָעה.

31 זאָלסט ניט מקנא זײַן דעם מאַן פֿון אומרעכט,
און זאָלסט ניט אויסװײלן קײנעם פֿון זײַנע װעגן.
32 װאָרום אַן אומװערדיקייט בײַ גאָט איז דער פֿאַרקערטער,
און מיט די רעכטפֿאַרטיקע איז ער פֿאַרטרויט.

33 די קללה פֿון גאָט איז אין הויז פֿון רָשע,
און די װוינונג פֿון צדיק בענטשט ער.
34 אויב שפּעטער – מאַכט ער זיי צום געשפּעט,
אָבער די שטילע גיט ער חן.
35 כּבֿוד אַרבן די חכמים,
און נאַרן קלײַבן אויף שאַנד.

ד

1 הערט צו, קינדער, דעם מוסר פֿון אַ פֿאָטער,
און פֿאַרנעמט, כּדי צו קענען פֿאַרשטאַנדיקייט.
2 וואָרום אַ גוטע לער גיב איך אײַך,
איר זאָלט מײַן תּורה ניט פֿאַרלאָזן.
3 וואָרום איך בין אויך געווען אַ זון בײַ מײַן פֿאָטער,
אַ ציטעריקער און אַן איינאיינציקער פֿאַר מײַן מוטער.
4 און ער האָט מיך געלערנט, און מיר געזאָגט:
זאָל דײַן האַרץ זיך האַלטן אָן מײַנע ווערטער,
היט מײַנע געבאָט, און לעב.
5 קויף חכמה, קויף פֿאַרשטאַנדיקייט;
זאָלסט ניט פֿאַרגעסן, און זיך ניט אָפּנייגן פֿון די ווערטער פֿון מײַן מויל.
6 זאָלסט זי ניט פֿאַרלאָזן, און זי וועט דיך באַהיטן,
האָב זי ליב, און זי וועט דיך אויפּפּאַסן.
7 דער אָנהייב פֿון חכמה איז: קויף חכמה,
יאָ, מיט דײַן גאַנצן אייגנס קויף פֿאַרשטאַנדיקייט.
8 האַלט זי הויך, און זי וועט דיך דערהייבן;
זי וועט דיר אָנטאָן כּבֿוד, אַז דו וועסט זי האַלדזן.
9 זי וועט געבן דײַן קאָפּ אַ קראַנץ פֿון חן,
אַ קרוין פֿון שיינקייט וועט זי דיר דערלאַנגען.
10 הער, מײַן זון, און פֿאַרנעם מײַנע ווערטער,
און דיר וועלן געמערט ווערן יאָרן פֿון לעבן.
11 אין דעם וועג פֿון חכמה האָב איך דיך געלערנט,
דיך געפֿירט אין די שטעגן פֿון רעכטפֿאַרטיקייט.
12 אַז דו וועסט גיין, וועט ניט ענג זײַן דײַן טריט,
און אַז דו וועסט לויפֿן, וועסטו ניט געשטרויכלט ווערן.
13 האַלט זיך אָן מוסר, זאָלסט ניט אָפּלאָזן,
היט דאָס אָפּ, וואָרום דאָס איז דײַן לעבן.
14 אין שטעג פֿון די רשָעים זאָלסטו ניט קומען,
און ניט טרעטן אין וועג פֿון די שלעכטע.
15 מײַד אים אויס, זאָלסט אים ניט פֿאַרבײַגיין,
ווײַך פֿון אים, און גיי אַוועק.
16 וואָרום זיי קענען ניט שלאָפֿן ווּ זיי טוען ניט שלעכטס,
און זייער שלאָף איז גערויבט ווּ זיי מאַכן ניט שטרויכלען.
17 וואָרום זיי שפּײַזן זיך מיט שפּײַז פֿון שלעכטס,
און ווײַן פֿון רויב טרינקען זיי.
18 אָבער דער שטעג פֿון די צדיקים איז ווי דאָס ליכט פֿון באַגינען,

וואָס ווערט אַלץ ליכטיקער ביז אין רעכטן טאָג.
19 דער וועג פֿון די רשָעים איז ווי פֿינצטערניש,
זיי ווייסן ניט אָן וואָס זיי וועלן געשטרויכלט ווערן.

20 מײַן זון, פֿאַרנעם מײַנע רייד,
נײַג צו דײַן אויער צו מײַנע ווערטער.
21 זאָלן זיי זיך ניט אָפּטאָן פֿון דײַנע אויגן;
היט זיי אין דײַן האַרצן.
22 וואָרום זיי זײַנען לעבן פֿאַר די וואָס געפֿינען זיי,
און אַ היילונג פֿאַר זייער גאַנצן לײַב.
23 מער פֿון יעטוועדער היטונג פֿאַס אויף דײַן האַרץ,
וואָרום פֿון אים זײַנען די אַרויסגאַנגען פֿון לעבן.
24 טו אָפּ פֿון דיר אַ קרום מויל,
און פֿאַרקערטע ליפּן דערווײַטער פֿון דיר.
25 דײַנע אויגן זאָלן קוקן אַנטקעגן,
און דײַנע ברעמען זאָלן בליקן גלײַך פֿאַר דיר.
26 האַלט גלײַך דעם שטעג פֿון דײַנע פֿיס,
און אַלע דײַנע וועגן זאָלן זײַן ריכטיק.
27 זאָלסט זיך ניט נײַגן רעכטס אָדער לינקס,
טו אָפּ דײַן פֿוס פֿון שלעכטס.

ה

1 מײַן זון, פֿאַרנעם מײַן חכמה,
נײַג דײַן אויער צו מײַן פֿאַרשטאַנדיקייט,
2 כּדי זאָלסט אָפּהיטן געשײַטקייט,
און דײַנע ליפּן זאָלן אויפֿפּאַסן קענשאַפֿט.
3 וואָרום האָניקזאַפֿט טריפֿן די ליפּן פֿון דער פֿרעמדער,
און גלאַטער פֿון בוימל איז איר גומען.
4 אָבער איר סָוף איז ביטער ווי ווערמוט,
שאַרף ווי אַ צווייִשנײַדיקע שווערד.
5 אירע פֿיס נידערן צום טויט,
אין אונטערערד שפּאַרן אָן אירע פֿיס.
6 כּדי זי זאָל ניט גיין דעם גלײַכן וועג פֿון לעבן,
וואָגלען אירע שטעגן, זי ווייס ניט וווּהין.
7 און אַצונד, קינדער, הערט מיר צו,

און איר זאָלט ניט אָפּקערן פֿון די ווערטער פֿון מײַן מויל.
8 דערווײַטער פֿון איר דײַן וועג,
און זאָלסט ניט גענענען צום אײַנגאַנג פֿון איר הויז,
9 כּדי זאָלסט ניט געבן צו אַנדערע דײַן פֿרישקייט,
און דײַנע יאָרן צו אַן אַכזר;
10 כּדי פֿרעמדע זאָלן זיך ניט זעטן מיט דײַן קראַפֿט,
און דײַן מי זאָל ניט אָנקומען אין הויז פֿון אַווילדפֿרעמדן;
11 און וועסט ברומען אין דײַן סוף,
ווען דײַן לײַב און דײַן פֿלייש וועט זײַן פֿאַרלענדט,
12 און וועסט זאָגן: ווי האָב איך פֿײַנט געהאַט מוסר,
און שטראָף האָט פֿאַראַכט מײַן האַרץ,
13 און איך האָב ניט צוגעהערט דעם קָול פֿון מײַנע וועגווײַזער,
און צו מײַנע לערער ניט צוגענייגט מײַן אויער!
14 איך בין שיר ניט געוואָרן אַל דאָס בייז
אין דער אײַנזאַמלונג און עדה.

15 טרינק וואַסער פֿון דײַן גרוב,
און לויפֿיקס פֿון דײַן ברונעם.
16דײַנע קוואַלן וועלן זיך צעשפּרייטן דערויסן,
אין די גאַסן – די בעכן וואַסער.
17 דיר אַליין וועלן זיי געהערן,
און ניט צו פֿרעמדע מיט דיר.
18 זאָל דײַן קוואַל זײַן געבענטשט,
און פֿריי זיך מיט דער ווײַב פֿון דײַן יוגנט.
19 די ליבלעכע הינדין, און די חֵנעוודיקע הירשין,
אירע בריסט זאָלן דיך זעטן אין אַלע צײַטן,
און צו איר ליבשאַפֿט זאָלסטו זײַן איבערגעגעבן תּמיד.
20 און נאָך וואָס, מײַן זון, זאָלסטו זיך אָפּגעבן מיט אַ פֿרעמדער,
און אַרומנעמען דעם בוזעם פֿון אַן אַנדערער?
21 וואָרום פֿאַר גאָטס אויגן זײַנען די וועגן פֿון אַ מענטשן,
און אַלע זײַנע שטעגן לייגט ער אויס.
22 זײַנע אייגענע זינד באַצווינגען דעם רָשע,
און אין די שטריק פֿון זײַן חטא ווערט ער פֿאַרהאַלטן.
23 ער שטאַרבט אָן מוסר;
און דורך זײַן גרויס נאַרישקייט ווערט ער פֿאַרבלאָנדזשעט.

ו
1 מײַן זון, אויב דו ביסט עָרבֿ געווען פֿאַר דײַן חבֿר,
געגעבן דײַן האַנט פֿאַר אַ פֿרעמדן,
2 ביסטו געכאַפּט אין די ווערטער פֿון דײַן מויל,
ביסטו געפֿאַנגען אין די ווערטער פֿון דײַן מויל.
3 טו דאָס דען, מײַן זון, און ווער ניצול,
אַז דו ביסט אַרײַנגעפֿאַלן אין דײַן חבֿרס האַנט:
גיי, וואַרף זיך אַנידער, און שטיי־צו צו דײַן חבֿר.
4 זאָלסט ניט געבן קיין שלאָף צו דײַנע אויגן,
און קיין שלומער צו דײַנע ברעמען.
5 זײַ דיך מציל ווי אַ הירש אויס דער האַנט,
און ווי אַ פֿויגל פֿון פֿאַנגערס האַנט.

6 גיי צו דער מוראַשקע, דו פֿוילער,
זע אירע וועגן, און ווער קלוג;
7 הגם זי האָט ניט קיין פֿירער,
קיין אויפֿזעער און קיין געוועלטיקער,
8 גרייט זי אָן אום זומער איר ברויט,
האָט זי אָנגעקליבן אין שניטצײַט איר שפּײַז.
9 ביז וואַנען, דו פֿוילער, וועסטו ליגן?
ווען וועסטו אויפֿשטיין פֿון דײַן שלאָף?
10 „נאָך אַ ביסל שלאָף, נאָך אַ ביסל דרעמלען,
נאָך אַ ביסל ליגן מיט פֿאַרלייגטע הענט”;
11 און קומען וועט דײַן אָרימקייט ווי אַ גיי־חיל,
און דײַן נויט ווי אַ געפּאַנצערטער מאַן.

12 אַ נידערטרעכטיקער מענטש, אַ מאַן פֿון אומרעכט,
איז דער וואָס גייט אום מיט אַ קרומען מויל,
13 וואָס ווינקט מיט זײַנע אויגן, וואָס שאַרט מיט זײַנע פֿיס,
וואָס טײַטלט מיט זײַנע פֿינגער.
14 פֿאַרקערטקייט איז אין זײַן האַרצן,
ער טראַכט בייז אין יעטוועדער צײַט,
קריג מאַכט ער אָן.
15 דרום וועט פּלוצלינג קומען זײַן אומגליק,
פּלוצים וועט ער צעבראָכן ווערן אַז קיין היילונג וועט ניט זײַן.

16 זעקס זײַנען די וואָס גאָט האָט פֿײַנט,
און זיבן די אומווערדיקייט פֿון זײַן זעל:
17 האָפֿערדיקע אויגן, אַ ליגנערישע צונג,
און הענט וואָס פֿאַרגיסן אומשולדיק בלוט;
18 אַ האַרץ וואָס טראַכט מחשבֿות פֿון אומרעכט;
פֿיס וואָס אײַלן צו לויפֿן צום בייזן;
19 אַ פֿאַלשער עדות וואָס אָטעמט מיט ליגנס,
און דער וואָס מאַכט אָן קריג צווישן ברידער.

20 היט, מײַן זון, דאָס געבאָט פֿון דײַן פֿאָטער,
און זאָלסט ניט פֿאַרלאָזן די לער פֿון דײַן מוטער.
21 בינד זיי אויף דײַן האַרצן תּמיד,
קניפּ זיי אויף דײַן האַלדז.
22 אַז דו וועסט גיין, וועט עס דיך פֿירן,
אַז דו וועסט זיך לייגן, וועט עס דיך היטן,
און אַז דו וועסט זיך אויפֿכאַפּן, וועט עס רעדן צו דיר.
23 וואָרום דאָס געבאָט איז אַ ליכט, און די לערנונג אַ ליכטיקייט,
און דער וועג פֿון לעבן זײַנען שטראָפֿרייד פֿון מוסר;
24 דיך צו היטן פֿון דער שלעכטער ווײַבספֿאַרשוין,
פֿון דער גלאַטער צונג פֿון דער פֿרעמדער.
25 זאָלסט ניט גלוסטן איר שיינקייט אין דײַן האַרצן,
און זאָל זי דיך ניט נעמען מיט אירע ברעמען.
26 וואָרום איבער אַ זונה קומט מען ביז אַ לעבל ברויט,
און אַן אֵשֶת-איש פֿאַנגט די טײַערסטע זעל.
27 קען אַ מענטש שאַרן קוילן אין זײַן בוזעם,
און זײַנע בגדים זאָלן זיך ניט אָנצינדן?
28 צי קען אַ מענטש גיין אויף קוילן,
און זײַנע פֿיס זאָלן ניט אָנגעברענט ווערן?
29 אַזוי איז דער וואָס קומט צו זײַן חבֿרס ווײַב,
קיינער וואָס רירט זי אָן, קומט ניט אָפּ גלאַט.
30 מע קען ניט פֿאַראַכטן דעם גנבֿ אַז ער גנבֿעט,
אָנצופֿילן זײַן לײַב ווען ער איז הונגעריק.
31 אָבער אַז ער ווערט געפֿונען, באַצאָלט ער זיבן מאָל אַזוי פֿיל;
דעם גאַנצן פֿאַרמעג פֿון זײַן הויז מוז ער אַוועקגעבן.
32 דער וואָס איז מזנה מיט אַ פֿרוי, איז אָן שׂכל,
זיך אַליין ברענגט אום דער וואָס טוט דאָס.

33 שלעג און שאַנד וועט ער קריגן,
און זײַן חרפּה וועט ניט אָפּגעמעקט ווערן.
34 וואָרום אײַפֿערזוכט איז דער גרימצאָרן פֿון אַ מאַן,
און ער וועט ניט שוינען אין טאָג פֿון נקמה.
35 ער וועט ניט אַכטן קיין אויסלייזגעלט,
און ניט באַוויליקן, ווי דו זאָלסט מערן שוחד.

ז

1 מײַן זון, היט מײַנע ווערטער,
און מײַנע געבאָט זאָלסטו באַהאַלטן בײַ דיר.
2 היט מײַנע געבאָט, כּדי זאָלסט לעבן,
און מײַן לערנונג, ווי דעם שוואַרצאַפּל פֿון דײַנע אויגן.
3 בינד זיי אָן אויף דײַנע פֿינגער,
שרײַב זיי אָן אויף דעם טאָוול פֿון דײַן האַרצן.
4 זאָג צו דער חכמה: דו ביסט מײַן שוועסטער;
און פֿאַרשטאַנדיקייט זאָלסטו רופֿן פֿרײַנט;
5 כּדי זיי זאָלן דיך באַהיטן פֿון דער פֿרעמדער פֿרוי,
פֿון דער אומבאַקענטער וואָס מאַכט גלאַט אירע רייד.

6 וואָרום דורכן פֿענצטער פֿון מײַן הויז,
דורך מײַן פֿאָרטקע האָב איך אַרויסגעקוקט;
7 און איך האָב געזען צווישן די נאַרן,
געמערקט צווישן די יונגעלײַט,
אַ יונג אָן שׂכל,
8 ווי ער גייט פֿאַרבײַ אין גאַס לעבן איר ווינקל,
און שפּרײַזט אויפֿן וועג צו איר הויז,
9 פֿאַרנאַכט אין אָוונט פֿון טאָג,
אין טיפֿער נאַכט און פֿינצטערניש.
10 ערשט אַ פֿרוי קומט אים אַנטקעגן,
מיט דעם אָנטו פֿון אַ זונה, און מיט אַ באַהאַלטענעם האַרצן.
11 רוישיק איז זי און אויסגעלאַסן,
אירע פֿיס רוען ניט אין איר הויז.
12 אַ מאָל אין גאַס, אַ מאָל אויף די מערק,
און בײַ אַלע עקן טוט זי לויערן.
13 און זי נעמט אים אָן, און זי קושט אים,

זי פֿאַרשייט איר פּנים און זאָגט צו אים:
14 פֿרידאָפּפֿער האָב איך אויף מיר,
היינט באַצאָל איך מיינע נדרים.
15 דרום בין איך אַרויס דיר אַנטקעגן,
צו זוכן דיין פּנים, און איך האָב דיך געפֿונען.
16 מיט דעקן האָב איך איבערגעדעקט מיין בעט,
מיט געשטרייפּטע געשפּינסן פֿון מצרַיִם.
17 איך האָב באַשפּריצט מיין געלעגער
מיט מירע, אַלאָע, און צימערינג.
18 קום, לאָמיר זיך זעטן מיט ליבע ביזן פֿרימאָרגן,
לאָמיר זיך קוויקן מיט ליבשאַפֿט.
19 וואָרום מיין מאַן איז ניטאָ אין דער היים,
ער איז אַוועק אויף אַ וויַיטן וועג.
20 דאָס בייטל געלט האָט ער מיטגענומען מיט זיך,
אין טאָג פֿון האַלבן חודש וועט ער קומען אַהיים.
21 זי ציט אים מיט איר פֿיל איינרעדעניש,
מיט אירע גלאַטע ליפּן פֿאַרפֿירט זי אים.
22 ער גייט איר נאָך באַלד,
ווי אַן אָקס וואָס גייט צו דער שחיטה,
און ווי אויף אַ קייט צו דער שטראָף פֿון דעם נאַרן.
23 ביז אַ פֿייל שפּאַלט דורך זיין לעבער;
ווי אַ פֿויגל איילט צו דער נעץ,
און ווייס ניט אַז עס איז אום איר לעבן.
24 און אַצונד, קינדער, הערט מיר צו,
און פֿאַרנעמט די ווערטער פֿון מיין מויל.
25 זאָל ניט אָפּקערן צו אירע וועגן דיין האַרץ,
זאָלסט ניט פֿאַרבלאָנדזשען אין אירע שטעגן.
26 וואָרום אַ סך דערשלאָגענע האָט זי אַוועקגעלייגט,
און פֿיל זיינען אירע דערהרגעטע.
27 וועגן צו דער אונטערערד איז איר הויז,
זיי נידערן אין די קאַמערן פֿון טויט.

ח
1 פֿאַר וואָר, די חכמה רופֿט,
און פֿאַרשטאַנדיקייט לאָזט אַרויס איר קָול.
2 אויפֿן שפּיץ פֿון די הויכע ערטער בײַם וועג,
בײַם צונויפֿקום פֿון שטעגן, האָט זי זיך געשטעלט;
3 לעבן די טויערן, בײַם אײַנגאַנג פֿון שטאָט,
בײַם אַרײַנקום אין די טירן שרײַט זי אויס:
4 צו אײַך, מענער, רוף איך,
און מײַן קָול איז צו די מענטשנקינדער.
5 איר פֿאַרנאַרטע, פֿאַרשטײט קלוגשאַפֿט,
און איר נאַרן, קריגט אַ פֿאַרשטאַנדיק האַרץ!
6 הערט צו, וואָרום געהויבנס וועל איך רעדן,
און די עפֿענונג פֿון מײַנע ליפּן וועט זײַן די ריכטיקייט.
7 וואָרום מײַן גומען וועט רעדן אמת,
און שלעכטס איז די אומווערדיקייט פֿון מײַנע ליפּן.
8 מיט גערעכטיקייט זײַנען אַלע ווערטער פֿון מײַן מויל
ניטאָ אין זיי פֿאַרדרייטס און קרומס.
9 זיי אַלע זײַנען קלאָר פֿאַרן פֿאַרשטאַנדיקן,
און רעכטפֿאַרטיק פֿאַר די וואָס געפֿינען קענשאַפֿט.
10 נעמט מײַן מוסר, און ניט זילבער,
און קענשאַפֿט איידער געקליבנסטע גאָלד.
11 וואָרום חכמה איז בעסער פֿון פּערל,
און קיין חפֿצים זײַנען ניט גלײַך צו איר.
12 איך חכמה וווין מיט געשײַטקייט,
און קענשאַפֿט פֿון אײַנפֿאַלן טו איך געפֿינען.
13 מורא פֿאַר גאָט איז פֿײַנט האָבן שלעכטס;
האָפֿערדיקייט און גאווה, און דעם וועג פֿון שלעכטס,
און אַ מויל מיט פֿאַרקערטקייט האָב איך פֿײַנט.
14 איך האָב עצות און בריהשאַפֿט,
איך בין פֿאַרשטאַנדיקייט, גבֿורה איז מײַן.
15 דורך מיר קיניגן מלכים,
און פֿירשטן מאַכן גערעכטע געזעצן.
16 דורך מיר הערשן די הערשער,
און די אַדללײַט – אַלע ריכטער פֿון דער ערד.
17 איך האָב ליב מײַנע ליבהאָבער,
און מײַנע זוכער געפֿינען מיך.
18 עשירות און כּבֿוד זײַנען בײַ מיר,

גרויס גוטס און הצלחה.
19 מײַן פֿרוכט איז בעסער פֿון גאָלד און פֿון גינגאָלד,
און מײַן אײַנקום פֿון געקליבנסטן זילבער.
20 אין דעם וועג פֿון רעכטפֿאַרטיקייט גיי איך,
אין די שטעגן פֿון גערעכטיקייט;
21 צו מאַכן אַרבן מײַנע ליבהאָבער גוטס,
און זייערע שאַצקאַמערן זאָל איך אָנפֿילן.

22 גאָט האָט מיך באַשאַפֿן אין אָנהייב פֿון זײַן וועג,
דאָס ערשטע פֿון זײַנע ווערק לאַנג צוריק.
23 פֿון אייביק אָן בין איך געפֿורעמט,
פֿון אָנהייב, פֿון איידער די ערד איז געווען.
24 ווען די תּהומען זײַנען נאָך ניט געווען
בין איך געבאָרן געוואָרן,
ווען ניט געווען נאָך קיין קוואַלן
מיט וואַסער באַלאָדן.
25 איידער די בערג זײַנען אַרײַנגעזעצט געוואָרן,
פֿאַר די הייכן, בין איך געבאָרן געוואָרן;
26 ווען ער האָט נאָך ניט געהאַט געמאַכט ערד און פֿעלדער,
און די ערשטע שטויבן פֿון דער וועלט.
27 ווען ער האָט צוגעגרייט די הימלען, בין איך געווען דערבײַ;
ווען ער האָט געצייכנט אַ צירקל אויפֿן געזיכט פֿון תּהום;
28 ווען ער האָט באַפֿעסטיקט די וואָלקנס פֿון אויבן,
ווען ער האָט באַוועלטיקט די קוואַלן פֿון תּהום,
29 ווען ער האָט געשטעלט דעם ים זײַן געזעץ,
אַז די וואַסערן זאָלן ניט אַריבערגיין זײַן ראַנד,
ווען ער האָט באַשטימט די גרונטפֿעסטן פֿון דער ערד,
30 האָב איך זיך דערצויגן בײַ אים;
און איך בין געווען אַ פֿרייד טאָגטעגלעך,
זיך געשפּילט פֿאַר אים די גאַנצע צײַט;
31 זיך געשפּילט אויף זײַן ערדישער וועלט,
און מײַן פֿרייד געהאַט בײַ די מענטשנקינדער.
32 און אַצונד, קינדער, הערט מיר צו,
און ווויל צו די וואָס היטן מײַנע וועגן.
33 הערט צו מוסר, און ווערט קלוג,
און איר זאָלט ניט פֿאַרווילדערט ווערן.

34 ווויל צו דעם מענטשן וואָס הערט מיר צו,
צו וואַכן בײַ מײַנע טירן טאָגטעגלעך,
צו היטן די בײַשטידלען פֿון מײַנע אײַנגאַנגען!
35 וואָרום דער וואָס געפֿינט מיך, געפֿינט לעבן,
און קריגט באַוויליקונג פֿון גאָט.
36 און דער וואָס פֿאַרפֿעלט מיך, באַרויבט זיך אַליין,
אַלע וואָס האָבן מיך פֿײַנט האָבן ליב דעם טויט.

ט

1 חכמה האָט אויפֿגעבויט איר הויז,
אויסגעהאַקט אירע זיבן זײַלן.
2 זי האָט געשאָכטן איר שעכטונג,
געמישט איר ווײַן, אויך געגרייט איר טיש.
3 זי שיקט אירע מיידלעך, זי רופֿט
אויף די הויכע ערטער פֿון שטאָט:
4 ווער עס איז אַ נאַר זאָל פֿאַרקערן אַהער;
וווּ איינער אָן שׂכל זאָגט זי צו אים:
5 קומט עסט פֿון מײַן ברויט,
און טרינקט פֿון דעם ווײַן וואָס איך האָב געמישט.
6 פֿאַרלאָזט נאַרישקייטן, כּדי איר זאָלט לעבן,
און טרעט אין וועג פֿון פֿאַרשטאַנדיקייט. –
7 דער וואָס מוסערט דעם שפּעטער נעמט זיך שאַנד,
און דער וואָס שטראָפֿט דעם רָשע – טאַדל אויף זיך.
8 זאָלסט ניט שטראָפֿן דעם שפּעטער, וואָרום ער וועט דיך פֿײַנט קריגן,
שטראָף דעם קלוגן, און ער וועט דיך ליב קריגן.
9 גיב דעם קלוגן, און ער וועט נאָך קליגער ווערן,
לערן דעם גערעכטן, און ער וועט מערן לערנונג. –
10 דער אָנהייב פֿון חכמה איז מורא פֿאַר גאָט,
און די דערקענונג פֿון דעם הייליקן איז פֿאַרשטאַנדיקייט.
11 וואָרום דורך מיר וועלן געמערט ווערן דײַנע טעג,
און יאָרן פֿון לעבן וועט מען דיר צולייגן.
12 אויב דו ביסט קלוג, ביסטו קלוג פֿאַר זיך,
און ביסטו אַ שפּעטער, וועסטו אַליין לײַדן.
13 די ווײַבספּאַרשוין נאַרישקייט ליאַרעמט;

לויטער לײַכטזיניקייט און ווייס גאָרנישט.
14 און זי זיצט בײַם אײַנגאַנג פֿון איר הויז,
אויף אַ שטול אויף די הויכע ערטער פֿון שטאָט,
15 צו רופֿן די פֿאַרבײַגייער
וואָס גייען אויף זייערע גלײַכע וועגן:
16 ווער עס איז אַ נאַר זאָל פֿאַרקערן אַהער;
און ווו אײנער אָן שׂכל זאָגט זי צו אים:
17 געגנבֿעט וואַסער איז זיס,
און פֿאַרבאָרגן ברויט איז געשמאַק.
18 און ער ווייס ניט אַז מתים זײַנען דאָרטן,
אין די טיפֿענישן פֿון אונטערערד זײַנען אירע געסט.

י

1 די שפּריכווערטער פֿון שלמהן.

אַ זון אַ חכם דערפֿרייט זײַן פֿאָטער,
און אַ זון אַ נאַר איז דער קומער פֿון זײַן מוטער.

2 אומגערעכטע אוֹצרות נוצן ניט,
אָבער גערעכטיקייט איז מציל פֿון טויט.

3 גאָט לאָזט ניט פֿאַרהונגערן דעם לײַב פֿון דעם צדיק,
און די געריקייט פֿון די רשָעים פֿאַרשטויסט ער.

4 אָרים איז דער וואָס אַרבעט מיט אַן אָפּגעלאָזטער האַנט,
און די האַנט פֿון די פֿלײסיקע ווערט רײַך.

5 אַ קלוגער זון זאַמלט אום זומער,
אַ זון אַ טויגעניכטס שלאָפֿט אין שניטצײַט.

6 ברכות אויפֿן קאָפּ איז דער צדיק;
און דאָס מויל פֿון די רשָעים פֿאַרשפּרייט אומרעכט.

7 די דערמאָנונג פֿון צדיק איז אַ בענטשטונג,
און דער נאָמען פֿון די רשָעים ווערט פֿאַרפֿוילט.

8 דער קלוגהאַרציקער נעמט אָן באַפֿעלן,
און דער ליפּנטאַר ווערט געשטרויכלט.

9 דער וואָס גייט מיט ערלעכקייט גייט אין זיכערקייט,
און דער וואָס פֿאַרדרייט זײַנע וועגן ווערט אָנגעלערנט.

10 דער וואָס ווינקט מיטן אויג שאַפֿט פֿאַרדראָס,
און דער ליפּנטאַר ווערט געשטרויכלט.

11 דאָס מויל פֿון דעם צדיק איז אַ קוואַל פֿון לעבן,
און דאָס מויל פֿון די רשָעים פֿאַרשפּרייט אומרעכט.

12 שׂנאה וועקט אויף קריג,
און אויף אַלע פֿאַרברעכן פֿאַרדעקט ליבשאַפֿט.

13 אויף די ליפּן פֿון דעם פֿאַרשטאַנדיקן געפֿינט זיך חכמה,
און אַ רוט פֿאַרן רוקן פֿון דעם וואָס אָן שׂכל.

14 חכמים באַהאַלטן די קענשאַפֿט,
אָבער דאָס מויל פֿון די נאַרן איז אַ נאָענטער בראָך.

15 דער פֿאַרמעג פֿון דעם עושר איז זײַן באַפֿעסטיקע שטאָט,
דער בראָך פֿון די אָרימע לײַט איז זייער דלות.

16 דער לוין פֿון דעם צדיק איז לעבן,
דער אײַנקום פֿון דעם רָשע איז זינד.

17 אויפֿן וועג פֿון לעבן איז דער וואָס אַכט אויף מוסר,
און דער וואָס פֿאַרלאָזט שטראָפֿרייד פֿאַרבלאָנדזשעט.

18 דער וואָס פֿאַרדעקט שׂנאה מיט פֿאַלשע ליפּן,
און דער וואָס פֿאַרשפּרייט רכילות, ער איז אַ נאַר.

19 בײַ פֿיל ווערטער קען ניט אויסגעמיטן ווערן זינד,
און דער וואָס קאַרגט זײַנע ליפּן איז אַ קלוגער.

20 געקליבנסטע זילבער איז די צונג פֿון דעם צדיק,
דער שׂכל פֿון די רשָעים איז ווינציק וואָס ווערט.

21 די ליפּן פֿון די צדיקים שפּײַזן אַ סך,
אָבער די נאַרן שטאַרבן ווײַל זיי פֿעלט שׂכל.

22 די ברכה פֿון גאָט, זי מאַכט רײַך,
מע דאַרף צו מאָל ניט צולייגן מי דערבײַ.

23 ווי אַ שפּילכל איז בײַם נאַרן טאָן אַ נבֿלה,
און אַ חכמה – בײַ אַ מענטשן מיט שׂכל.

24 די שרעקעניש פֿון דעם רָשע, זי וועט קומען אויף אים,
און דעם באַגער פֿון די צדיקים וועט מען געבן.

25 ווי אַ שטורעם גייט אַריבער, אַזוי איז דער רָשע ניטאָ,
אָבער דער צדיק איז אַן אייביקער גרונטפֿעסט.

26 ווי עסיק פֿאַר די ציין, און ווי רויך פֿאַר די אויגן,
אַזוי איז דער פֿוילער פֿאַר די וואָס שיקן אים.

27 מורא פֿאַר גאָט לייגט צו טעג,
און די יאָרן פֿון די רשָעים ווערן געקירצט.

28 די וואַרטעניש פֿון די צדיקים לאָזט זיך אויס אין פֿרייד,
און די האָפֿענונג פֿון די רשָעים וועט אונטערגיין.

29 אַ באַשיצונג פֿאַר ערלעכקייט איז דער וועג פֿון גאָט,
אָבער אַ בראָך פֿאַר די וואָס טוען אומרעכט.

30 דער צדיק וועט זיך קיין מאָל ניט אויסגליטשן,
אָבער די רשָעים וועלן ניט בלײַבן אין לאַנד.

31 דאָס מויל פֿון דעם צדיק שפּראָצט מיט חכמה,
און די פֿאַרקערטע צונג ווערט פֿאַרשניטן.

32 די ליפּן פֿון דעם צדיק ווייסן גוטוויליקייט,
און דאָס מויל פֿון די רשָעים – פֿאַרקערטקייט.

יא

1 פֿאַלשע וואָגשאָלן זײַנען די אומווערדיקייט פֿון גאָט,
און אַ פֿול געוויכט איז זײַן רָצון.

2 קומט מוטוויליקייט, קומט שאַנד,
אָבער בײַ די שטילע איז חכמה.

3 די ערלעכקייט פֿון די רעכטפֿאַרטיקע וועט זיי פֿירן,
און די פֿאַרדרייטקייט פֿון די פֿעלשער וועט זיי פֿאַרוויסטן.

4 פֿאַרמעג נוצט ניט אין טאָג פֿון צאָרן,
אָבער גערעכטיקייט איז מציל פֿון טויט.

5 די גערעכטיקייט פֿון דעם ערלעכן וועט גלײַך מאַכן זײַן וועג,
און דורך זײַן שלעכטיקייט וועט פֿאַלן דער שלעכטער.

6 די גערעכטיקייט פֿון די רעכטפֿאַרטיקע איז זיי מציל,
און אין זייערע געריקייט ווערן די פֿעלשער באַצוווּנגען.

7 אַז אַ שלעכטער מענטש שטאַרבט, גייט אונטער זײַן האָפֿענונג,
און דער אויסקוק פֿון די תּקיפֿים גייט אונטער.

8 דער צדיק ווערט אַרויסגעצויגן פֿון אַ צרה,
און דער רָשע קומט אָן אויף זײַן אָרט.

9 מיטן מויל וויל דער זינדיקער אומברענגען זײַן חבֿר,
אָבער דורך פֿאַרשטאַנדיקייט ווערן די צדיקים דערלייזט.

10 אַז די צדיקים איז גוט, פֿרייט זיך די שטאָט,
און אַז די רשָעים גייען אונטער איז אַ געזאַנג.

11 דורך דער ברכה פֿון די רעכטפֿאַרטיקע ווערט אַ שטאָט דערהויבן,
און דורך דעם מויל פֿון די רשָעים ווערט זי צעשערט.

12 מבֿזה זײַן חבֿר, איז דער וואָס אָן שׂכל,
אָבער אַ מענטש מיט פֿאַרשטאַנדיקייט פֿאַרשווײַגט.

13 דער רכילות-טרײַבער זאָגט אויס אַ סָוד,
אָבער דער וואָס האָט אַ טרײַ געמיט פֿאַרדעקט אַ זאַך.

14 אָן אַ פֿירונג פֿאַלט אַ פֿאָלק,
און הילף איז דורך פֿיל יועצים.

15 שלעכט שנײַדט מען אָפּ אַז מע איז עָרבֿ פֿאַר אַ פֿרעמדן,
אָבער דער וואָס האָט פֿײַנט גוטזאָגעניש איז זיכער.

16 אַ באַחֵנטע פֿרוי קריגט כּבֿוד,
און שטאַרקע קריגן עשירות.

17 זיך אַליין טוט גוטס דער גענאָדיקער מענטש,
און זײַן אייגן לײַב פֿאַראומגליקט דער אַכזר.

18 דער רָשע פֿאַרדינט פֿאַלשן לוין,
אָבער דער וואָס זייט גערעכטיקייט – אמתן שׂכר.

19 פֿעסטע גערעכטיקייט פֿירט צום לעבן,
און דער וואָס יאָגט זיך נאָך בייז, יאָגט זיך נאָך זײַן טויט.

20 אַן אומווערדיקייט בײַ גאָט זײַנען קרומהאַרציקע,
און זײַן רָצון, די וואָס זייער וועג איז ערלעך.

21 נאַ דיר מײַן האַנט! דעם שלעכטן וועט ניט געשאָנקען ווערן,
אָבער דער זאָמען פֿון די צדיקים ווערט אַנטרונען.

22 אַ גילדערנער נאָזרינג אויפֿן נאָז פֿון אַ חזיר,
איז אַ פֿרוי וואָס איז שיין נאָר אָפּגעטאָן פֿון שׂכל.

23 דער באַגער פֿון די צדיקים איז רַק גוט,
די האָפֿענונג פֿון די רשָעים איז חוצפּה.

24 פֿאַראַן דער וואָס צעטיילט, און עס קומט נאָך צו,
און דער וואָס קאַרגט מער ווי מע דאַרף, בלויז צו פֿאַרמינערונג.

25 אַ פֿרײַגעביקע זעל ווערט פֿעט,
און דער וואָס זעט אָן, ווערט ער אויך געזעט.

26 דער וואָס האַלט צוריק תּבֿואה, אים שילט דאָס פֿאָלק,
אָבער אַ ברכה אויפֿן קאָפּ פֿון דעם וואָס פֿאַרקויפֿט.

27 דער וואָס זוכט גוטס, זוכט גוטוויליקייט,
און דער וואָס איז אויסן בייז, וועט עס אים אָנקומען.

28 דער וואָס פֿאַרזיכערט זיך אויף זײַן עשירות, ער וועט פֿאַלן,
און ווי אַ בלאַט וועלן שפּראָצן די צדיקים.

29 דער וואָס פֿאַראומגליקט זײַן הויז, וועט אַרבן ווינט;
און דער נאַר איז אַ קנעכט בײַם קלוגהאַרציקן.

30 די פּרוכט פֿון דעם צדיק איז אַ בוים פֿון לעבן,
און די הערצער נעמט אײַן דער חכם.

31 זע, דער צדיק קריגט באַצאָלט אויף דער ערד,
הײַנט ווי שוין דער רָשע און דער זינדיקער!

יב

1 דער וואָס האָט ליב וויסן, האָט ליב מוסר,
אָבער דער פֿאַרגרעבטער האָט פֿײַנט שטראָף.

2 דער גוטער קריגט באַוויליקונג פֿון גאָט,
אָבער דעם מאַן מיט בייזע געדאַנקען פֿאַרמשפּט ער.

3 קיין מענטש קען ניט באַשטיין דורך שלעכטס,
אָבער דער וואָרצל פֿון די צדיקים רירט זיך ניט.

4 אַן אֵשֶׁת-חיל איז די קרוין פֿון איר מאַן,
און ווי אַ פֿוילונג אין זײַנע ביינער איז אַ טויגעניכטס.
5 די מחשבֿות פֿון די צדיקים זײַנען גערעכטיקייט,
די תּחבולות פֿון די רָשָעים זײַנען באַטרוג.

6 די רייד פֿון די רָשָעים זײַנען צו לויערן אויף בלוט,
אָבער דאָס מויל פֿון די רעכטפֿאַרטיקע איז זיי מציל.

7 די רָשָעים ווערן איבערגעקערט, און זיי זײַנען ניטאָ,
אָבער דאָס הויז פֿון די צדיקים וועט באַשטיין.

8 ווערליק זײַן שׂכל ווערט אַ מענטש געלויבט,
און דער וואָס האָט אַ פֿאַרדרייט האַרץ, ווערט צו שפּאָט.

9 בעסער דער וואָס איז גרינגגעשאַצט און האָט אַ קנעכט,
איידער דער וואָס שטעלט זיך פֿאַר אַ נִכבד, און אים פֿעלט ברויט.

10 דער גערעכטער קימערט זיך אום דעם לעבן פֿון זײַן בהמה,
און דאָס האַרץ פֿון די רשָעים איז אומדערבאַרימדיק.

11 דער וואָס באַאַרבעט זײַן ערד, האָט ברויט צו זאַט,
און דער וואָס יאָגט זיך נאָך פּוסטע זאַכן, איז אָן שׂכל.

12 דער רָשע גלוסט דאָס געפֿאַנג פֿון די שלעכטע,
אָבער דער וואָרצל פֿון די צדיקים ברענגט אײַן.

13 אין אַ פֿאַרזע פֿון די ליפּן איז אַ שטרויכלונג פֿאַרן שלעכטן,
אָבער דער צדיק קומט אַרויס פֿון אַ צרה.

14 פֿון דער פֿרוכט פֿון מענטשנס מויל וועט ער זיך זעטן מיט גוטס,
און די טווּנג פֿון אַ מענטשנס הענט וועט מען אים אומקערן.

15 דער וועג פֿון דעם נאַרן איז גלײַך אין זײַנע אויגן,
אָבער דער חכם הערט צו אַן עצה.

16 דעם נאַרנס ערגערניש ווערט באַקאַנט אין אייגענעם טאָג,
אָבער דער קלוגער פֿאַרדעקט די שאַנד.

17 דער וואָס אָטעמט מיט אמת, וועט דערווײַזן די ריכטיקייט,
אָבער דער פֿאַלשער עדות איז אַן אָפּנאַר.

18 פֿאַראַן דער וואָס פּלאַפּלט ווי שטעך פֿון אַ שווערד,
אָבער די צונג פֿון די קלוגע איז אַ היילונג.

19 די ליפּ פֿון אמת וועט באַשטיין אויף אייביק,
אָבער אויף אַ רגע איז די צונג פֿון ליגן.

20 אָפּגענאַרט ווערט דאָס האַרץ פֿון די וואָס טראַכטן בייז,
אָבער בײַ די וואָס באַראָטן פֿריד, איז אַ פֿרייד.

21 דעם צדיק וועט ניט אײַנפֿאַלן קיין שום אומרעכט,
אָבער די רשָעים זײַנען פֿול מיט בייז.

22 אַן אומווערדיקייט בײַ גאָט זײַנען ליגנערישע ליפּן,
און זײַן רָצון, די וואָס באַגייען זיך וואָרהאַפֿטיק.

23 אַ קלוגער מענטש פֿאַרדעקט די קענשאַפֿט,
אָבער דאָס האַרץ פֿון די נאַרן רופֿט אויס די טיפּשות.

24 די האַנט פֿון די פֿלייסיקע וועט געוועלטיקן,
און די אָפּגעלאָזטע וועט ווערן צו צינדז.

25 איז דאָ אַ זאָרג אין עמיצנס האַרצן, זאָל מען זי פֿאַרדריקן,
וואָרום אַ גוט וואָרט מאַכט זי פֿריילעך.

26 דער צדיק געפֿינט אויס פֿון זײַן חבֿר,
און דער וועג פֿון די רשָעים פֿאַרפֿירט זיי.

27 דער אָפּגעלאָזטער וועט ניט כאַפּן זײַן פֿאַנג,
און דאָס טײַערסטע גוטס פֿון אַ מענטשן איז פֿלייסיק זײַן.

28 אין דעם שטעג פֿון גערעכטיקייט איז לעבן,
און אויפֿן שליאַך פֿון איר וועג איז ניטאָ קיין טויט.

יג

1 אַ קלוגער זון לאָזט זיך לערנען פֿון פֿאָטער,
אָבער דער שפּעטער וויל ניט הערן אַ בייזער.

2 פֿון דער פֿרוכט פֿון זײַן מויל עסט אַ מענטש גוטס,
אָבער דער באַגער פֿון די פֿעלשער איז אומרעכט.

3 דער וואָס פּאַסט אויף זײַן מויל, פֿאַרהיט זײַן זעל,
דער וואָס שפּאַרט אויף זײַנע ליפּן, אויף אים וועט זײַן אַ בראָך.

4 די זעל פֿון דעם פֿוילן גאַרט און האָט גאָרנישט,
אָבער די זעל פֿון די פֿלייסיקע וועט ווערן פֿעט.

5 דער צדיק האָט פֿײַנט אַ פֿאַלש וואָרט,
און דער רָשע פֿירט זיך מיאוס און שענדלעך.

6 רעכטפֿאַרטיקייט פֿאַרהיט דעם וואָס זײַן וועג איז ערלעך,
און שלעכטיקייט פֿאַרדרייט דעם זינדיקן.

7 פֿאַראַן דער וואָס שטעלט זיך רײַך און האָט גאָרנישט,
דער וואָס שטעלט זיך אָרים בײַ אַ גרויס פֿאַרמעג.

8 אַן אויסלייז פֿאַר אַ מענטשנס לעבן איז זײַן עשירות,
אָבער דער אָרימאַן הערט צו מאָל ניט קיין אָנגעשריי.

9 די ליכטיקייט פֿון די צדיקים איז פֿריילעך,
אָבער דאָס ליכט פֿון די רשָעים לעשט זיך אויס.

10 דורך מוטוויליקייט מאַכט מען בלויז אָן קריג,
אָבער בײַ די איבערלייגטע איז חכמה.

11 אַ רײַכטום פֿון דער לופֿט ווערט געמינערט,
אָבער דער וואָס קלײַבט ביסלעכווײַז פֿאַרמערט.

12 אַ פֿאַרצויגענע וואַרטעניש מאַכט קראַנק דאָס האַרץ,
און אַ בוים פֿון לעבן איז אַ באַגער וואָס קומט אָן.

13 דער וואָס פֿאַראַכט דאָס וואָרט, אים וועט געשען בייז,
אָבער דער וואָס האָט מורא פֿאַרן געבאָט, ער וועט באַלוינט ווערן.

14 די לערנונג פֿון דעם חכם איז אַ קוואַל פֿון לעבן,
זיך אָפּצוקערן פֿון די נעצן פֿון טויט.

15 אַ גוטער שׂכל גיט צו חן,
אָבער דער וועג פֿון די פֿעלשער איז האַרט.

16 יעטוועדער קלוגער פֿירט זיך מיט פֿאַרשטאַנדיקייט,
אָבער דער נאַר שפּרייט אויס די טיפּשות.

17 אַן אומערלעכער שָליח וועט אַרײַנפֿאַלן אין אַן אומגליק,
און אַ טרײַער געשיקטער איז אַ היילונג.

18 אָרימקייט און שאַנד האָט דער וואָס מייַדט אויס מוסר,
און דער וואָס אַכט אויף שטראָף וועט קריגן כּבֿוד.

19 אַ געבראָכענע תּאווה איז וויל פֿאַר דער זעל,
אָבער אַן אומווערדיקייט בײַ נאַרן איז זיך אָפּקערן פֿון שלעכטס.

20 דער וואָס גייט אום מיט קלוגע, וועט קלוג ווערן,
און דער וואָס חבֿרט זיך מיט נאַרן, וועט פֿאַראומגליקט ווערן.

21 די זינדיקע יאָגט נאָך דאָס בייז,
און די צדיקים באַצאָלט מען גוטס.

22 דער גוטער לאָזט ירושה פֿאַר קינדסקינדער,
און באַהאַלטן פֿאַרן צדיק איז דער פֿאַרמעג פֿון דעם זינדיקן.

23 פֿיל שפּײַז ברענגט דער אַקער פֿון די אָרימע,
און רײַכטום ווערט אָפּגעטאָן דורך אומגערעכטיקייט.

24 דער וואָס קאַרגט זײַן רוט, האָט פֿײַנט זײַן זון,
און דער וואָס האָט אים ליב, שטראָפֿט אים באַצײַטנס.

25 דער צדיק עסט ביז זײַן לײַב ווערט זאַט,
און דעם בויך פֿון די רשָעים פֿעלט אויס.

יד

1 אַ קלוגע ווײַב בויט אויף איר הויז,
און אַ נאַרישע צעשטערט עס מיט אירע הענט.

2 דער וואָס גייט אין זײַן רעכטפֿאַרטיקייט, האָט מורא פֿאַר גאָט,
און דער וואָס זײַנע וועגן זײַנען פֿאַרדרייט, פֿאַראַכט אים.

3 אין נאַרנס מויל איז אַ שטעקן פֿאַר זײַן גאווה,
און די ליפּן פֿון די קלוגע פֿאַרהיטן זיי.

4 אָן אָקסן איז די קאָריטעליידיק,
און פֿיל תּבֿואה איז אין כּוח פֿון דעם אָקס.

5 אַ באַגלויבטער עדות נאַרט ניט אָפּ,
און מיט אָפּנאַרענישן אָטעמט דער פֿאַלשער עדות.

6 דער שפּעטער זוכט חכמה און ניטאָ,
און וויסן איז גרינג דעם פֿאַרשטאַנדיקן.

7 גיי אַוועק פֿון אַ מענטשן אַ נאַר,
סײַדן ווילסט ניט קענען פֿאַרשטאַנדיקע ליפּן.

8 די חכמה פֿון דעם קלוגן איז אין באַטראַכטן זײַן וועג,
און די טיפּשות פֿון דעם נאַרן איז אין באַטרוג.

9 בײַ די נאַרן איז זינד אַ פֿירשפּרעכער,
און צווישן די רעכטפֿאַרטיקע – גוטוויליקייט.

10 דאָס האַרץ ווייס איר אייגענע ביטערקייט,
און אין איר שׂמחה קען זיך אַ פֿרעמדער ניט מישן.

11 דאָס הויז פֿון די רשָעים ווערט פֿאַרטיליקט,
און דאָס געצעלט פֿון די רעכטפֿאַרטיקע בליט.

12 פֿאַראַן אַ וועג וואָס איז גלײַך בײַם מענטשן,
און זײַן סָוף זײַנען וועגן פֿון טויט.

13 אַפֿילו בײַם לאַכן טוט וויי דאָס האַרץ,
און דער סָוף פֿון שׂמחה איז טרויער.

14 פֿון זײַנע וועגן וועט געזעטיקט ווערן דער פֿאַלשהאַרציקער,
און דער גוטער מענטש פֿון וואָס אין אים.

15 אַ נאַר גלויבט אַלצדינג,
אָבער דער קלוגער באַטראַכט זײַן טריט.

16 דער חכם שײַט זיך, און קערט זיך אָפּ פֿון שלעכטס,
און דער נאַר נעמט זיך איבער, און איז זיכער.

17 אַ גיכער כּעסן באַגייט נאַרישקייט,
און אַ מענטש מיט בייזע געדאַנקען ווערט פֿאַרהאַסט.

18 לייַכטזיניקע אַרבן נאַרישקייט,
און קלוגע באַקריינען זיך מיט קענשאַפֿט.

19 די שלעכטע בייגן זיך פֿאַר די גוטע,
און די רשָעים פֿאַר די טויערן פֿון צדיק.

20 אַפֿילו ביַי זיַין חבֿר ווערט פֿאַרהאַסט דער אָרימאַן,
און די גוטע פֿריַינט פֿון עושר זיַינען פֿיל.

21 דער וואָס איז מבֿזה זיַין חבֿר, זינדיקט,
און דער וואָס לייַטזעליקט די געדריקטע, אַז וויל איז צו אים!

22 פֿאַר וואָר, די וואָס טראַכטן בייז בלאָנדזשען,
און גענאָד און טריַישאַפֿט פֿאַר די וואָס טראַכטן גוטס.

23 אין יעטוועדער אָנשטרענג איז דאָ אַ נוץ,
אָבער ליפּנגערייד איז בלויז צום שאָדן.

24 אַ קרוין פֿאַר די חכמים איז זייער עשירות,
די טיפּשות פֿון די נאַרן בליַיבט טיפּשות.

25 אַן אמתער עדות ראַטעוועט נפֿשות,
אָבער דער וואָס אָטעמט מיט ליגנס איז אַן אָפּנאַר.

26 אין מורא פֿאַר גאָט איז אַ שטאַרקער בטחון,
און פֿאַר די קינדער וועט עס זיַין אַ באַשיצונג.

27 מורא פֿאַר גאָט איז אַ קוואַל פֿון לעבן,
זיך אָפּצוקערן פֿון די נעצן פֿון טויט.

28 אין פֿיל פֿאָלק איז די פּראַכט פֿון דעם מלך,
און אָן פֿאָלק איז אַ בראָך פֿאַרן פֿירשט.

29 דער וואָס איז איַינגעהאַלטן אין צאָרן, האָט גרויס
פֿאַרשטאַנדיקייט,
און דער וואָס האָט אַ קורץ געמיט, קליַיבט אויף נאַרישקייט.

30 אַ געזונט פֿאַרן לײַב איז אַ געלאַסן האַרץ,
און אַ פֿוילונג אין די ביינער איז קנאה.

31 דער וואָס דריקט דעם אָרימאַן, לעסטערט זײַן באַשעפֿער,
און דער וואָס דערבאַרימט זיך אויפֿן אבֿיון, גיט אים כּבֿוד.

32 אין זײַן אומגליק ווערט געשטויסן דער רָשע,
אָבער דער צדיק איז באַשיצט ביז אין זײַן טויט.

33 אין האַרצן פֿון פֿאַרשטאַנדיקן רוט די חכמה,
אָבער וואָס אינעווייניק בײַ די נאַרן ווערט באַקאַנט.

34 גערעכטיקייט דערהייבט אַ פֿאָלק,
און זינד איז די שאַנד פֿון אומות.

35 דעם מלכּס גוטוויליקייט איז צום קלוגן קנעכט,
און זײַן גרימצאָרן וועט זײַן אויפֿן טויגעניכטס.

טו

1 אַ ווייכער ענטפֿער האַלט אָפּ צאָרן,
און אַ פֿאַרדראָסיק וואָרט ברענגט אויף כּעס.

2 די צונג פֿון די קלוגע איז ווילקענעווודיק,
און דאָס מויל פֿון נאַרן גאַוועוערט טיפּשות.

3 אין יעטוועדער אָרט זײַנען די אויגן פֿון גאָט,
זיי זעען די שלעכטע און די גוטע.

4 אַ מילדע צונג איז אַ בוים פֿון לעבן,
און פֿאַלשקייט אויף איר איז אַ בראָך פֿאַרן געמיט.

5 דער נאַר פֿאַראַכט זײַן פֿאָטערס מוסר,
און דער וואָס אַכט אויף שטראָף איז געשייַט.

6 אין הויז פֿון דעם צדיק איז גרויס רײַכטום,
און אין אײַנקום פֿון רָשע איז אַ צרה.

7 די ליפּן פֿון די קלוגע פֿאַרשפּרייטן קענשאַפֿט,
און דער שׂכל פֿון די נאַרן – ניט ריכטיקס.

8 דאָס שלאַכטאָפּפּער פֿון די רשָעים איז אַן אומווערדיקייט בײַ גאָט,
און די תּפֿילה פֿון רעכטפֿאַרטיקע איז זײַן רָצון.

9 אַן אומווערדיקייט בײַ גאָט איז דער וועג פֿון דעם רָשע,
און דעם וואָס יאָגט זיך נאָך גערעכטיקייט האָט ער ליב.

10 אַ בייזע שטראָף איז פֿאַר דעם וואָס פֿאַרלאָזט דעם וועג,
דער וואָס האָט פֿײַנט מוסר וועט שטאַרבן.

11 די אונטערערד און דער אָפּגרונט זײַנען פֿאַר גאָט,
הײַנט ווי שוין די הערצער פֿון די מענטשנקינדער!

12 דער שפּעטער האָט ניט ליב מע זאָל אים שטראָפֿן,
ער וויל ניט גיין צו חכמים.

13 אַ פֿריילעך האַרץ מונטערט אויף דעם פּנים,
און פֿון האַרצקלעמעניש ווערט דאָס געמיט דערשלאָגן.

14 דאָס האַרץ פֿון דעם פֿאַרשטאַנדיקן זוכט קענשאַפֿט,
און דאָס מויל פֿון די נאַרן פֿיטערט זיך אויף טיפּשות.

15 אַלע טעג פֿון דעם אָרימאַן זײַנען שלעכטע,
אָבער בײַ דעם וואָס האָט אַ פֿריילעך האַרץ איז תּמיד אַ סעודה.

16 בעסער ווינציק מיט גאָטספֿאָרכטיקייט,
איידער אַ גרויסער אוצר מיט צעטומלטקייט דערבײַ.

17 בעסער אַ מאָלצײַט פֿון גרינס ווו ליבשאַפֿט איז דאָ,
איידער אַ געשטאָפּטער אָקס מיט שׂנאה דערבײַ.

18 אַ כּעסן מאַכט אָן שטרײַט,
און אַן אײַנגעהאַלטענער אין צאָרן שטילט אײַן קריג.

19 דער וועג פֿון דעם פֿוילן איז ווי פֿאַרצאַמט מיט דערנער,
אָבער דער שטעג פֿון דעם רעכטפֿאַרטיקן איז אויסגעגלײַכט.

20 אַ קלוגער זון דערפֿרייט דעם פֿאָטער,
און אַ נאַרישער מענטש איז מבֿזה זײַן מוטער.

21 נאַרישקייט איז אַ פֿרייד בײַ דעם וואָס פֿעלט שׂכל,
אָבער אַ מענטש מיט פֿאַרשטאַנדיקייט גייט גלײַך.

22 אָן באַראָט ווערן טראַכטונגען פֿאַרשטערט,
און דורך פֿיל יועצים קומען זיי צו שטאַנד.

23 אַ מענטש האָט פֿרייד פֿון דעם ענטפֿער פֿון זײַן מויל,
און אַ וואָרט אין דער צײַט – ווי גוט דאָס איז!

24 דער וועג פֿון לעבן איז אַרויף צו פֿאַרן קלוגן,
כּדי זיך אָפּצוקערן פֿון דער אונטערערד אונטן.

25 דאָס הויז פֿון די שטאָלצע רײַסט גאָט אויס,
און ער שטעלט אויף דעם גרענעץ פֿון דער אלמנה.

26 אַן אומווערדיקייט בײַ גאָט זײַנען מחשבֿות פֿון בייז,
און ריין בײַ אים זײַנען ווערטער פֿון ליבלעכקייט.

27 זײַן הויז פֿאַראומגליקט דער וואָס איז גײַציק נאָך געווין,
און דער וואָס האָט פֿײַנט מתּנות וועט לעבן.

28 דאָס האַרץ פֿון דעם צדיק קלערט-נאָך צו ענטפֿערן,
און דאָס מויל פֿון רשָעים גאַווערט בייזעניש.

29 ווײַט איז גאָט פֿון רשָעים,
אָבער די תּפֿילה פֿון צדיקים הערט ער.

30 אַ ליכט אין די אויגן איז דער וואָס דערפֿרייט דאָס האַרץ,
אַ גוטע בשׂורה מאַכט פֿעט דאָס געביין.

31 דאָס אויער וואָס הערט-צו דעם מוסר פֿון לעבן,
וועט צווישן די חכמים רוען.

32 דער וואָס מײַדט אויס מוסר, פֿאַראַכט זײַן זעל,
און דער וואָס הערט-צו שטראָף, קריגט שׂכל.

33 מורא פֿאַר גאָט איז די לערנונג פֿון חכמה,
און פֿאַר כּבֿוד קומט עניוות.

טז

1 דעם מענטשנס זײַנען די צוגרייטענישן פֿון האַרצן,
אָבער פֿון גאָט איז דער ענטפֿער פֿון דער צונג.

2 אַלע װעגן פֿון אַ מענטשן זײַנען ריין אין זײַנע אויגן,
אָבער גאָט פֿאָרשט די געמיטער.

3 לייג אַרויף דײַנע טוּונגען אויף גאָט,
און דײַנע מחשבֿות װעלן צו שטאַנד קומען.

4 אַלץ האָט גאָט געמאַכט פֿאַר זײַן צװעק,
און אויך דעם רָשע פֿאַרן טאָג פֿון בייז.

5 אַן אומװערדיקייט בײַ גאָט איז איטלעכער װאָס האָט אַ
האָפֿערדיק האַרץ;
נאַ דיר מײַן האַנט! אים װעט ניט געשאָנקען װערן.

6 דורך גענאָד און אמת װערט זינד פֿאַרגעבן,
און דורך מורא פֿאַר גאָט קערט מען זיך אָפּ פֿון שלעכטס.

7 אַז גאָט באַװיליקט די װעגן פֿון אַ מענטשן,
מאַכט ער אַפֿילו זײַנע פֿײַנט שלום מיט אים.

8 בעסער װיניק דורך גערעכטיקייט,
איידער פֿיל הכנָסות דורך אומרעכט.

9 דעם מענטשנס האַרץ דענקט זײַן װעג,
אָבער גאָט לענקט זײַן טריט.

10 אַ כּישוף איז אויפֿן מלכס ליפּן,
זײַן מויל פֿעלשט ניט בײַם משפּט.

11 ריכטיקע װאָג און װאָגשאָלן זײַנען פֿון גאָט,
זײַן װערק זײַנען אַלע װאָגשטיינער פֿון בײַטל.

12 אַן אומווערדיקייט בײַ מלכים איז טאָן שלעכטס,
וואָרום דורך גערעכטיקייט באַשטייט דער טראָן.

13 דער רָצון פֿון מלכים איז אויפֿריכטיקע ליפּן,
און דעם וואָס רעדט די ריכטיקייט האָבן זיי ליב.

14 דער גרימצאָרן פֿון מלך איז אַ מלאך־המות,
אָבער אַ קלוגער מאַן שטילט אים איַין.

15 אין שײַן פֿון מלכס פּנים איז לעבן,
און זײַן גוטווילִיקייט איז ווי אַ וואָלקן פֿון שפּעטרעגן.

16 ווי בעסער זיך אײַנצוקויפֿן חכמה איידער גאָלד!
און זיך אײַנצוקויפֿן שׂכל איז בילכער ווי זילבער.

17 דער שטעג פֿון די רעכטפֿאַרטיקע איז זיך אָפּצוקערן פֿון
שלעכטס,
דער וואָס היט זײַן זעל, פּאַסט אויף זײַן וועג.

18 פֿאַר אַ בראָך קומט שטאָלץ,
און פֿאַר אַן אַנידערפֿאַל, אַ האָפֿערדיק געמיט.

19 בעסער אַ נידעריק געמיט צווישן די באַשיידענע,
איידער טיילן רויב מיט די שטאָלצע.

20 דער וואָס אַכט אויף דעם וואָרט, וועט געפֿינען גוטס,
און דער וואָס פֿאַרזיכערט זיך אויף גאָט, אַז וויל איז צו אים!

21 מיטן קלוגהאַרציקן טרעפֿט זיך דער פֿאַרשטאַנדיקער,
און זיסקייט פֿון די ליפּן מערט לערנונג.

22 שׂכל איז אַ קוואַל פֿון לעבן פֿאַר דעם וואָס האָט עס,
און נאַרישקייט איז אַ שטראָף פֿאַרן נאַרן.

23 דאָס האַרץ פֿון דעם חכם מאַכט קלוג זײַן מויל,
און מערט לערנונג אויף זײַנע ליפּן.

24 האָניקזאַפּט זײַנען ליבלעכע רייד,
זיס פֿאַר דער זעל, און אַ היילונג פֿאַרן געביין.

25 פֿאַראַן אַ וועג וואָס איז גלייך בײַם מענטשן,
און זײַן סוף זײַנען וועגן פֿון טויט.

26 דער הונגער פֿון אַרבעטער אַרבעט אין אים,
וואָרום זײַן מויל טרײַבט אים אָן.

27 דער נידערטרעכטיקער מענטש גראָבט אויס בייז,
און אויף זײַן ליפּ איז ווי אַ בראַנדפֿײַער.

28 דער מענטש פֿון פֿאַרקערטקייט מאַכט אָן קריג,
און דער אונטערהעצער צעשיידט גוטע פֿרײַנט.

29 דער מאַן פֿון אומרעכט רעדט אָן זײַן חבֿר,
און פֿירט אים אויפֿן ניט גוטן וועג.

30 דער וואָס דריקט-צו די אויגן, איז דאָס אויסצוקלערן
פֿאַרקערטקייט;
דער וואָס בײַסט די ליפּן, וויל אויספֿירן שלעכטס.

31 אַ שיינע קרוין איז אַ גראָער קאָפּ;
אויפֿן וועג פֿון גערעכטיקייט ווערט זי געפֿונען.

32 בעסער אַן אײַנגעהאַלטענער אין צאָרן איידער אַ גִבור,
און דער וואָס געוועלטיקט איבער זײַן געמיט,
איידער דער וואָס באַצווינגט אַ שטאָט.

33 אין שוים וואַרפֿט מען דעם גורל,
אָבער פֿון גאָט איז זײַן יעטוועדער באַשייד.

יז

1 בעסער אַ טרוקענער ביסן און שלווה דערבײַ,
איידער אַ הויז פֿול מיט פֿלייש־סעודות און קריג.

2 אַ קלוגער קנעכט געוועלטיקט איבער אַ זון אַ טויגעניכטס,
און צווישן די ברידער קריגט ער אַ חלק ירושה.

3 אַ טיגל פֿאַר זילבער, און אַ שמעלצאויוון פֿאַר גאָלד,
אָבער די הערצער פּרוּווט גאָט.

4 דער שלעכטסטוער הערט זיך אײַן צו דער ליפּ פֿון אומרעכט,
דער ליגנער האָרכט צו דער צונג פֿון פֿאַרברעך.

5 דער וואָס שפּאָט פֿון אַן אָרימאַן, לעסטערט זײַן באַשעפֿער;
דעם וואָס פֿרייט זיך אויף אַ בראָך, וועט ניט געשאָנקען ווערן.

6 די קרוין פֿון אַלטע לײַט זײַנען קינדסקינדער,
און די צירונג פֿון קינדער זײַנען זייערע עלטערן.

7 דעם מנוּוול פּאַסט ניט די שפּראַך פֿון ברייטקייט,
נאָך ווינציקער דעם נָדבֿן די שפּראַך פֿון ליגן.

8 אַ חן־דימענט איז שוחד אין די אויגן פֿון זײַן בעלן;
וווּהין נאָר מע קערט זיך דערמיט באַגליקט מען.

9 דער וואָס זוכט ליבשאַפֿט, פֿאַרדעקט אויף זינד,
און דער וואָס חזרט איבער גערייד, צעשיידט גוטע פֿרײַנט.

10 אַ בייזער ווירקט מער אויפֿן פֿאַרשטאַנדיקן,
ווי הונדערט קלעפּ אויפֿן נאַרן.

11 רַק דער ווידערשפּעניקער זוכט בייז,
אָבער אַן אומדערבאַרימדיקער שָלִיח וועט אָנגעשיקט ווערן אויף אים.

12 בעסער אַ מענטשן זאָל אָנטרעפֿן אַ בערינטע באַרויבט פֿון אירע יונגע,
אַבי ניט אַ נאַר מיט זײַן טיפּשות.

13 דער וואָס קערט אום אַ רָעה פֿאַר אַ טובֿה,
וועט זיך ניט אָפּטאָן בייז פֿון זײַן הויז.

14 ווי מע לאָזט לויז וואַסער איז דער אָנהייב פֿון מחלוקות,
דרום, איידער דער קריג ברעכט אויס, לאָז אָפּ.

15 דער וואָס מאַכט גערעכט דעם שולדיקן, און דער וואָס מאַכט
שולדיק דעם גערעכטן,
זיי ביידע זייַנען אַן אומווערדיקייט בייַ גאָט.

16 וואָס טויג געלט אין דעם נאַרנס האַנט
אויף צו קויפֿן חכמה, אַז קיין שׂכל איז ניטאָ?

17 אין אַלע צייַטן איז אַ חבֿר אַ גוטער פֿרייַנט,
אָבער פֿאַר אַ צרה איז אַ ברודער געבאָרן.

18 אַ מענטש אָן שׂכל איז דער וואָס גיט אַ האַנט,
וואָס איז עָרבֿ אַן עָרבֿות פֿאַר זייַן חבֿר.

19 דער וואָס האָט ליב קריג, האָט ליב פֿאַרברעך,
דער וואָס מאַכט הויך זייַן טיר, זוכט אַ בראָך.

20 דער וואָס האָט אַ קרום האַרץ, וועט ניט געפֿינען קיין גוטס,
און דער וואָס דרייט מיט דער צונג, וועט אַרייַנפֿאַלן אין בייז.

21 דער וואָס געבערט אַ נאַרן, איז דאָס צו זייַן קומער,
און דער פֿאָטער פֿון דעם נידערטרעכטיקן האָט ניט קיין נַחַת.

22 אַ פֿריילעך האַרץ איז אַ גוטע רפֿואה,
און אַ דערשלאָגן געמיט טריקנט אויס דאָס געביין.

23 דער רָשע נעמט אָן שוחד אויסן בוזעם,
צו פֿאַרדרייען די וועגן פֿון גערעכטיקייט.

24 פֿאַרן פּנים פֿון פֿאַרשטאַנדיקן איז די חכמה,
און די אויגן פֿון דעם נאַרן זייַנען אין עק וועלט.

25 אַן ערגערניש פֿאַר זייַן פֿאָטער איז אַ זון אַ נאַר,
און אַ ביטערניש פֿאַר זייַן געווינערין.

26 קיין גוטס קומט ניט אַרויס פֿון שטראָפֿן אויך דעם צדיק,
פֿון שלאָגן אַדללײַט פֿאַר רעכטפֿאַרטיקייט.

27 דער וואָס ווייס קענשאַפֿט, קאַרגט זײַנע ווערטער,
אַ מענטש מיט פֿאַרשטאַנדיקייט איז שפּאָרעוודיק אין געמיט.

28 אַפֿילו אַ נאַר אַז ער שווײַגט ווערט גערעכנט אַ חכם;
דער וואָס מאַכט צו זײַנע ליפּן, אַ פֿאַרשטאַנדיקער.

יח

1 דער וואָס שיידט זיך אָפּ, איז אויסן זײַן ווילן;
בײַ יעטוועדער באַראָט וויל ער זיך אַרויסווײַזן.

2 דער נאַר וויל ניט פֿאַרשטאַנדיקייט,
נאָר אַז זײַן שׂכל זאָל אַנטפּלעקט ווערן.

3 אַז דער רָשע קומט, קומט אויך פֿאַראַכטונג,
און מיט שענדלעכקייט – שפּאָט.

4 טיפֿע וואַסערן זײַנען די ווערטער פֿון אַ מענטשנס מויל,
אַ קוועליקער טײַך איז דער ברונעם פֿון חכמה.

5 קיין גוטס קומט ניט אַרויס פֿון שאַנעווען דעם רָשע,
כּדי צו קריוודען דעם גערעכטן בײַם משפּט.

6 די ליפּן פֿון דעם נאַרן קומען מיט קריג,
און זײַן מויל רופֿט צו געשלעג.

7 דאָס מויל פֿון דעם נאַרן איז אַ בראָך פֿאַר אים,
און זײַנע ליפּן זײַנען אַ נעץ פֿאַר זײַן זעל.

8 די ווערטער פֿון דעם אונטערהעצער זײַנען ווי געשמאַקע ביסנס,
און זיי נידערן אין די קאַמערן פֿון לײַב.

9 אויך דער וואָס איז אָפּגעלאָזט אין זײַן אַרבעט,
איז אַ ברודער צו אַ מאַן אַן אויסברענגער.

10 אַ שטאַרקער טורעם איז דער נאָמען פֿון גאָט,
צו אים לויפֿט דער צדיק און ווערט באַשיצט.

11 דער פֿאַרמעג פֿון דעם עושר איז זײַן באַפֿעסטיקטע שטאָט,
און ווי אין אַ הויכער מויער איז ער אין זײַן אײַנבילדעניש.

12 פֿאַר אַ בראָך ווערט האָפֿערדיק דעם מענטשנס האַרץ,
און פֿאַר כּבֿוד קומט עניוות.

13 דער וואָס ענטפֿערט אַ זאַך איידער ער האָט אויסגעהערט,
איז דאָס פֿון אים אַ נאַרישקייט און אַ שאַנד.

14 אַ מענטשנס געמיט קען אויסהאַלטן זײַן קראַנקשאַפֿט,
אָבער אַ דערשלאָגן געמיט, ווער קען עס אַריבערטראָגן?

15 דאָס האַרץ פֿון דעם פֿאַרשטאַנדיקן קויפֿט זיך אײַן קענשאַפֿט,
און דאָס אויער פֿון די קלוגע זוכט קענשאַפֿט.

16 אַ מענטשנס מתּנה מאַכט פֿאַר אים אַ וואַרע,
און זי ברענגט אים פֿאַר גרויסע לײַט.

17 גערעכט איז דער ערשטער אין זײַן טענה,
אָבער זײַן חבֿר קומט און פֿאָרשט אים אויס.

18 דער גורל מאַכט אויפֿהערן קריג,
און צווישן די שטרײַטער צעשיידט ער.

19 אַ געקריוודעטן ברודער איז שווערער צו געווינען ווי אַ
באַפֿעסטיקטע שטאָט,
און קריג זײַנען ווי ריגלען פֿון אַ פּאַלאַץ.

20 פֿון דער פֿרוכט פֿון אַ מענטשנס מויל ווערט זיך זעטן זײַן לײַב,
פֿון אײַנקום פֿון זײַנע ליפּן ווערט ער זיך זעטן.

21 טויט און לעבן זײַנען אין דער מאַכט פֿון דער צונג,
און אירע גוטע פֿרײַנט וועלן עסן איר פֿרוכט.

22 דער וואָס האָט געפֿונען אַ ווײַב, האָט געפֿונען גוטס,
און קריגט באַוויליקונג פֿון גאָט.

23 תּחנוּנים רעדט דער אָרימאַן,
אָבער דער עושר ענטפֿערט עזות.

24 פֿאַראַן חבֿרים אויף זיך צו פֿאַראומגליקן
און פֿאַראַן אַ גוטער פֿרײַנט מער צוגעטאָן פֿון אַ ברודער.

יט

1 בעסער אַן אָרימאַן וואָס גייט אין זײַן ערלעכקייט,
איידער דער וואָס האָט פֿאַרקרימטע ליפּן, און איז אַ נאַר.

2 אויך, פֿון זיך אַליין ניט קענען, קומט ניט קיין גוטס,
און דער וואָס אײַלט מיט די פֿיס, זינדיקט.

3 אַ מענטשנס נאַרישקייט פֿאַרדרייט זײַן וועג,
און אויף גאָט צערנט זײַן האַרץ.

4 רײַכטום קריגט-צו פֿיל גוטע פֿרײַנט,
און דער אָרימאַן ווערט צעשיידט פֿון זײַן גוטן פֿרײַנט.

5 אַ פֿאַלשן עדות וועט ניט געשאָנקען ווערן,
און דער וואָס אָטעמט מיט ליגן, וועט ניט אַנטרונען ווערן.

6 פֿיל זוכן די לײַטזעליקייט פֿון דעם נָדבֿן,
און איטלעכער איז אַ גוטער פֿרײַנט דעם געבער.

7 אַלע ברידער פֿון דעם אָרימאַן האָבן אים פֿײַנט,
און ווי שוין דערווײַטערן זיך פֿון אים זײַנע גוטע פֿרײַנט!
דער וואָס יאָגט זיך אַרום מיט ווערטער
וועט ער בײַ זיי בלײַבן.

8 דער וואָס קויפֿט זיך אײַן שׂכל, האָט ליב זײַן זעל,
דער וואָס היט פֿאַרשטאַנדיקייט, וועט געפֿינען גוטס,

9 אַ פֿאַלשן עדות וועט ניט געשאָנקען ווערן,
און דער וואָס אָטעמט מיט ליגנס, וועט אונטערגיין.

10 תּענוג פּאַסט ניט פֿאַרן נאַרן,
הײַנט ווי שוין פֿאַר אַ קנעכט צו געוועלטיקן איבער האַרן!

11 דער שׂכל פֿון אַ מענטשן איז אײַנצוהאַלטן זײַן צאָרן,
און אַ צירונג פֿאַר אים איז צו פֿאַרגעבן זינד.

12 אַ ברום ווי פֿון אַ יונגן לייב איז דעם מלכס צאָרן,
און ווי טוי אויפֿן גראָז זײַן גוטוויליקייט.

13 אַן אומגליק פֿאַר זײַן פֿאָטער איז אַ זון אַ נאַר;
און ווי אַ נודנע טריפֿעניש זײַנען די קריג פֿון אַ ווײַב.

14 הויז און גוטס איז אַ ירושה פֿון עלטערן,
אָבער אַ געראָטענע ווײַב איז פֿון גאָט.

15 פֿוילקייט וואַרפֿט אָן אַ דרעמל,
און אַן אָפּגעלאָזטער נפֿש וועט הונגערן.

16 דער וואָס היט דאָס געבאָט, היט זײַן זעל,
דער וואָס פֿאַרוואָרלאָזט זײַנע וועגן, וועט שטאַרבן.

17 דער וואָס שענקט דעם אָרימאַן, אַנטלײַט גאָט,
און זײַן טובֿה וועט ער אים אומקערן.

18 שטראָף דײַן זון, ווען עס איז נאָך דאָ אַ האָפֿענונג,
אָבער זאָלסט זיך ניט אָנלייגן אים אומצוברענגען.

19 אַ גרויסער כּעסן מוז לײַדן די שטראָף,
וואָרום אַז דו ווילסט אים אַוועקרײַסן, מאַכסטו נאָך ערגער.

20 הער-צו אַן עצה, און נעם אָן מוסר,
כּדי דו זאָלסט קלוג זײַן אין דײַן סֹוף.

21 פֿיל מחשבֿות זײַנען אין מענטשנס האַרצן,
אָבער גאָטס באַראָט, ער וועט באַשטיין.

22 די תּאווה פֿון אַ מענטשן איז זײַן שאַנד;
און בעסער אַן אָרימאַן איידער אַ כּזבֿן.

23 מורא פֿאַר גאָט פֿירט צום לעבן,
און מע בלײַבט זאַט, און ווערט ניט געשטראָפֿט מיט קיין בייז.

24 אַז דער פֿוילער שטעקט אַרײַן זײַן האַנט אין שיסל,
וויל ער זי צו מאָל ניט צוטראָגן צו זײַן מויל.

25 שלאָגסטו דעם שפּעטער, ווערט דער נאַר געשײַט,
און מוסערט מען דעם פֿאַרשטענדיקן, לערנט ער וויסן.

26 אַ זון וואָס ברענגט שאַנד און חרפּה,
פֿאַרוויסט זײַן פֿאָטער, פֿאַרטרײַבט זײַן מוטער.

27 הער אויף, מײַן זון – אויב דו ווילסט פֿאָלגן מוסר –
צו ווײַכן פֿון די ווערטער פֿון קענשאַפֿט.

28 גערעכטיקייט שפּאָט פֿון דעם נידערטרעכטיקן עדות,
און פֿאַלשקייט צעמישט דאָס מויל פֿון די רשָעים.

29 אָנגעברייט פֿאַר די שפּעטער זײַנען שטראָפֿן,
און קלעפּ פֿאַרן רוקן פֿון די נאַרן.

כ 1 אַ שפּעטער איז דער ווײַן, אַ ליאַרעמער דער טראַנק,
און איטלעכער וואָס גיט זיך אָפּ דערמיט, איז ניט קיין חכם.

2 אַ ברום ווי פֿון אַ יונגן לייב איז דעם מלכס אימה,
דער וואָס דערצערנט אים פֿאַרזינדיקט זײַן לעבן.

3 אַ כּבֿוד פֿאַר אַ מענטשן איז זיך אָפּצוהאַלטן פֿון קריג,
אָבער איטלעכער נאַר ברעכט אַרויס.

4 דער פֿוילער אַקערט ניט אום ווינטער,
און אין שניטצײַט בעטלט ער, און האָט גאָרנישט.

5 אַ טיפֿער וואַסער איז דער מיין אין אַ מענטשנס האַרץ,
אָבער אַ מענטש מיט פֿאַרשטאַנדיקייט שעפּט אים אַרויס.

6 דאָס רֹובֿ מענטשן רופֿן אויס איטלעכער זײַן גינציקייט,
אָבער אַ געטרײַען מענטשן ווער קען געפֿינען?

7 אין זײַן ערלעכקייט גייט דער צדיק;
אַז וויל צו זײַנע קינדער נאָך אים!

8 דער מלך וואָס זיצט אויפֿן טראָן פֿון משפּט,
זיפּט דורך מיט זײַנע אויגן אַל דאָס בייז.

9 ווער קען זאָגן: איך האָב געלײַטערט מײַן האַרץ,
איך בין ריין פֿון מײַנע זינד?

10 צווייערליי וואָגשטיינער, צווייערליי מאָסן,
זיי ביידע זײַנען אַן אומווערדיקייט בײַ גאָט.

11 שוין אַ ייִנגל ווערט דערקענט אָן זײַנע מעשׂים,
אויב ריין און אויב רעכטפֿאַרטיק איז זײַן טאָן.

12 דאָס אויער וואָס הערט, און דאָס אויג וואָס זעט,
זיי ביידע האָט גאָט געמאַכט.

13 זאָלסט ניט ליב האָבן שלאָף, כּדי זאָלסט ניט פֿאַראָרימט ווערן,
האַלט דײַנע אויגן אָפֿן, וועסטו האָבן ברויט צו זאַט.

14 „שלעכט! שלעכט!” זאָגט דער קונה,
און גייט ער אַוועק, דענצמאָל באַרימט ער זיך.

15 פֿאַראַן גאָלד און פּערל אַ סך,
אָבער די טײַערסטע צירונג זײַנען ליפּן מיט קענשאַפֿט.

16 נעם צו זײַן בגד, אויב ער איז עָרבֿ געווען פֿאַר אַן אַנדערן,
און נעם זײַן משכּון פֿאַר דער פֿרעמדער.

17 זיס איז דעם מענטשן ברויט פֿון פֿאַלשקייט,
אָבער דערנאָך ווערט זײַן מויל פֿול מיט זשוויר.

18 גערדאַנקען קומען צו שטאַנד דורך אַן עצה,
און מיט תּחבולות פֿיר מלחמה.

19 אַ רכילות-טרײַבער אַנטפּלעקט אַ סָוד,
און מיט דעם וואָס האָט אָפֿענע ליפּן זאָלסטו זיך ניט מישן.

20 דער וואָס שילט זײַן פֿאָטער און זײַן מוטער,
וועט זײַן ליכט פֿאַרלאָשן ווערן אין שטאָקפֿינצטערניש.

21 אַ נחלה וואָס קומט אָן גיך אין אָנהייב,
וועט איר סָוף זײַן ניט געבענטשט.

22 זאָלסט ניט זאָגן: איך וועל אָפּצאָלן שלעכטס;
האָף צו גאָט, און ער וועט דיך העלפֿן.

23 אַן אומווערדיקייט בײַ גאָט איז צווייערליי וואָגשטיינער,
און פֿון פֿאַלשע וואָגשאָלן קומט ניט קיין גוטס.

24 פֿון גאָט זײַנען דעם מענטשנס טריט,
און וואָס פֿאַרשטייט דער מענטש זײַן וועג?

25 אַ שטרויכלונג פֿאַר אַ מענטשן איז זיך אַרויסצורעדן: הייליק!
און נאָכן נדר איבערצוקלערן.

26 אַ קלוגער מלך ווינטשופֿלט די רשָעים,
און ער קערט אויף זיי דעם דרעשראָד.

27 אַ ליכט פֿון גאָט איז דעם מענטשנס נשמה,
עס זוכט-דורך אַלע קאַמערן פֿון לײַב.

28 גענאָד און אמת באַהיטן דעם מלך,
און ער האַלט-אויף מיט גענאָד זײַן טראָן.

29 די צירונג פֿון יונגעלײַט איז זייער כּוח,
און די שיינקייט פֿון זקנים איז אַ גראָער קאָפּ.

30 ווּנדיקע בײַלן זײַנען אַ לײַטערונג פֿון בייז,
דאָס גלײַכן שלעק אינעווייניק אין לײַב.

כא

1 בעכן וואַסער איז דעם מלכס האַרץ אין גאָטס האַנט,
ווּהין נאָר ער וויל, נייַגט ער עס.

2 יעטוועדער וועג פֿון מענטשן איז גלײַך אין זײַנע אויגן,
אָבער גאָט פֿאָרשט די הערצער.

3 טאָן גערעכטיקייט און רעכט
איז בילכער בײַ גאָט ווי אַ שלאַכטאָפּפֿער.

4 האָפֿערדיקע אויגן און אַ שטאָלץ האַרץ
איז דער זינדיקער אַקער פֿון די רשָעים.

5 די געדאַנקען פֿון פֿלייסיקן פֿירן רַק צו שפֿע,
און איטלעכער וואָס איז אײַליק – רַק צו פֿאַרמינערונג.

6 אוֹצרות געמאַכט דורך אַ פֿאַלשער צונג זײַנען אַוועקגעבלאָזענער
הויך;
די וואָס זוכן זיי זוכן דעם טויט.

7 דער רויב פֿון די רשָעים שלעפּט זיי אַוועק,
ווײַל זיי ווילן ניט טאָן קיין גערעכטיקייט.

8 פֿאַרקערט איז דעם מענטשנס וועג און פֿרעמד,
אָבער דער ריינער, זײַן טאָן איז רעכטפֿאַרטיק.

9 בעסער וווינען אויף אַ ווינקל דאַך,
איידער אין איין הויז מיט אַ ווײַב אַ קריגערין.

10 די זעל פֿון דעם רָשע גלוסט בייז,
זײַן חבֿר ווערט ניט געלײַטזעליקט אין זײַנע אויגן.

11 אַז מע שטראָפֿט דעם שפּעטער, ווערט דער נאַר קלוג;
און אַז מע לערנט דעם קלוגן, קריגט ער קענשאַפֿט.

12 אַז דער צדיק האָט אײַנזעעניש מיטן רָשעס הויז,
פֿאַרפֿירט ער די רשָעים צום בייזן.

13 דער וואָס פֿאַרשטאָפּט זייַן אויער פֿאַר דעם אָרימאַנס געשריי,
וועט ער אויך רופֿן, און ניט געענטפֿערט ווערן.

14 אַ מתּנה פֿאַרבאָרגענערהייט פֿאַרבייגט דעם כּעס,
און שוחד אין בוזעם, דעם שטאַרקסטן גרימצאָרן.

15 אַ פֿרייד פֿאַרן צדיק איז טאָן גערעכטיקייט,
און אַ שרעק פֿאַר די וואָס טוען אומרעכט.

16 אַ מענטש וואָס בלאָנדזשעט פֿון דעם וועג פֿון קלוגשאַפֿט,
וועט רוען אין דעם געזעמל פֿון מתים.

17 דער וואָס האָט ליב ווילטאָג, ווערט אַן אָרימאַן,
דער וואָס האָט ליב וויַין און אייל, ווערט ניט רייַך.

18 אַן אויסלייז פֿאַר דעם צדיק איז דער רָשע,
און אָנשטאָט די רעכטפֿאַרטיקע קומט דער פֿעלשער.

19 בעסער צו וווינען אין אַ מדבר-לאַנד,
איידער מיט אַ ווייַב אַ קריגערין אין ערגערניש.

20 אַ גלוסטיקער אוצר און אייל איז אין דער וווינונג פֿון דעם חכם,
אָבער דער נאַרישער מענטש שלינגט עס אייַן.

21 דער וואָס יאָגט זיך נאָך גערעכטיקייט און גענאָד,
געפֿינט לעבן, הצלחה, און כּבֿוד.

22 דער חכם קומט אויף אַ שטאָט פֿון גיבורים,
און מאַכט נידערן איר זיכערע פֿעסטונג.

23 דער וואָס היט זייַן מויל און זייַן צונג,
היט פֿון צרות זייַן זעל.

24 דער מוטוויליקער בַעַל-גאווה, זייַן נאָמען איז שפּעטער –
דער וואָס פֿירט זיך מיט מוטוויליקער חוצפּה.

25 די תּאווה פֿון דעם פֿוילן טייט אים אַוועק,
ווייַל זייַנע הענט ווילן ניט אַרבעטן.

26 אַ גאַנצן טאָג באַגערט דער געריקער,
אָבער דער צדיק גיט און הערט ניט אויף.

27 דאָס שלאַכטאָפּפּער פֿון די רשָעים איז אַן אומווערדיקייט,
הײַנט ווי נאָך אַז מע ברענגט עס מיט אַ בייזער מחשבֿה!

28 אַ פֿאַלשער עדות ווערט צעמישט,
אָבער דער מענטש וואָס האָט געהערט, רעדט מיט פֿעסטיקייט.

29 דער שלעכטער מענטש גייט מיט אַ פֿאַרשײַט פּנים,
אָבער דער רעכטפֿאַריקער, ער פּאַסט אויף זײַן וועג.

30 ניטאָ קיין חכמה און קיין פֿאַרשטאַנדיקייט
און קיין עצה אַקעגן גאָט.

31 דער פֿערד ווערט צוגעגרייט פֿאַר דעם טאָג פֿון מלחמה,
אָבער די ישועה איז פֿון גאָט.

כב

1 אַ נאָמען איז בעסער פֿון גרויס עשירות,
אַ גוטער חן, פֿון זילבער און פֿון גאָלד.

2 רײַך און אָרים שטויסן זיך אָן אײנאַנדער,
אָבער זיי ביידן האָט גאָט באַשאַפֿן.

3 דער קלוגער זעט, און פֿאַרבאָרגט זיך,
און די נאַרן גייען ווײַטער, און ווערן געשטראָפֿט.

4 דער לוין פֿון עניוות – פֿון מורא פֿאַר גאָט,
איז עשירות, און כּבֿוד, און לעבן.

5 דערנער און נעצן זײַנען אויפֿן וועג פֿון דעם קרומען,
דער וואָס היט זײַן זעל, זאָל זיך דערווײַטערן פֿון זיי.

6 געוווין דעם ייִנגל אויף זײַן וועג;
אַפֿילו אַז ער וועט אַלט ווערן, וועט ער זיך ניט אָפּקערן דערפֿון.

7 דער עושר געוועלטיקט איבער די אָרימע,
און דער לײַער איז אַ קנעכט בײַם מלוה

8 דער וואָס זייט אומרעכט וועט שנײַדן אומגליק,
און די רוט פֿון זײַן חוצפּה וועט פֿאַרלענדט ווערן.

9 דער וואָס האָט אַ גוט אויג, ער ווערט געבענטשט,
ווײַל ער גיט פֿון זײַן ברויט דעם אָרימאַן.

10 טרײַב אַרויס דעם שפּעטער, און קריג וועט אַוועק,
און שטרײַט און שאַנד וועלן אויפֿהערן.

11 דער וואָס האָט ליב ריינהאַרציקייט,
וואָס האָט חן אויף די ליפּן, איז דער מלך זײַן חבֿר.

12 די אויגן פֿון גאָט היטן דעם פֿאַרשטאַנדיקן,
און ער פֿאַרדרייט די רייד פֿון דעם פֿעלשער.

13 דער פֿוילער זאָגט: אַ לייב איז דערויסן,
איך וועל אין גאַס געהרגעט ווערן.

14 אַ טיפֿע גרוב איז דאָס מויל פֿון פֿרעמדע פֿרויען,
דער פֿאַרשאָלטענער פֿון גאָט פֿאַלט אַרײַן אַהין.

15 נאַרישקייט איז אײַנגעבונדן בײַ דעם ייִנגל אין האַרצן,
די שטראָפֿרוט וועט זי דערווײַטערן פֿון אים.

16 מע רויבט דעם אָרימאַן, און בײַ אים מערט זיך,
מע גיט דעם עושר, און עס ווערט בלויז געמינערט.

17 נייג צו דײַן אויער, און הער די ווערטער פֿון די חכמים,
און דײַן האַרץ זאָלסטו צולייגן צו מײַן קענשאַפֿט.
18 וואָרום ווויל וועט זײַן, אַז דו וועסט זיי היטן אין דײַן לײַב,
אַז זיי וועלן אַלע זײַן אָנגעברייט אויף דײַנע ליפּן.
19 כּדי דײַן בטחון זאָל זײַן אויף גאָט,
האָב איך עס הײַנט דיך געמאַכט וויסן, יאָ דיך.
20 פֿאַר וואָר איך האָב דיר אויפֿגעשריבן געהויבענע ווערטער,
מיט עצות און קענשאַפֿט.

21 כּדי דיך צו מאַכן וויסן די ריכטיקע ווערטער פֿון אמת,
כּדי זאָלסט ענטפֿערן אמתע ווערטער די וואָס האָבן דיך געשיקט.

22 זאָלסט ניט באַגזלען דעם שוואַכן, ווײַל ער איז שוואַך,
און ניט דריקן דעם אָרימאַן אין טויער.
23 וואָרום גאָט וועט זיך אָננעמען זייער קריג,
און רויבן זייערע רויבער דאָס לעבן.

24 זאָלסט זיך ניט חבֿרן מיט אַ צאָרנדיקן מענטשן,
און מיט אַ כּעסן זאָלסטו ניט צונויפֿקומען;
25 טאָמער וועסטו לערנען זײַנע וועגן,
און וועסט נעמען אַ שטרויכלונג פֿאַר דײַן זעל.

26 זאָלסט ניט זײַן פֿון די וואָס גיבן אַ האַנט,
פֿון די וואָס זײַנען עָרבֿ פֿאַר חובֿות.
27 אַז דו וועסט ניט האָבן צו באַצאָלן,
נאָך וואָס זאָל מען צונעמען דײַן געלעגער פֿון אונטער דיר?

28 זאָלסט ניט איבעררוקן דעם גרענעץ פֿון פֿאַרצײַטן,
וואָס דײַנע עלטערן האָבן געמאַכט.

29 זעסטו אַ מענטשן פֿלינק אין זײַן אַרבעט,
וועט ער שטיין פֿאַר מלכים;
ער וועט ניט שטיין פֿאַר נידעריקע.

כג

1 אַז דו זעצסט זיך עסן מיט אַ געוועלטיקער,
זאָלסטו גוט פֿאַרשטיין וועמען דו האָסט פֿאַר דיר;
2 וואָרום דו שטעקסט זיך אַרײַן אַ מעסער אין דער קעל,
אויב דו ביסט אַ מענטש אַ פֿרעסער.

3 זאָלסט ניט גאַרן נאָך זײַנע מאכלים,
וואָרום דאָס איז פֿאַלשע שפּײַז.

4 זאָלסטו זיך ניט מאַטערן צו ווערן רײַך;
פֿון זינען שלאָג עס דיר אַרויס.
5 הייבסט אויף דײַנע אויגן דערויף, און שוין איז עס ניטאָ;

וואָרום מאַכן פֿליגלען מאַכט עס זיך,
ווי אַן אָדלער וואָס פֿליט צום הימל.

6 זאָלסט ניט עסן דאָס ברויט פֿון דעם וואָס האָט אַ בייז אויג,
און זאָלסט ניט גאַרן נאָך זײַנע מאכלים;

7 וואָרום עס איז אַזוי ווי ער וואָלט אויסרעכענען בײַ זיך;
„עס און טרינק!” זאָגט ער צו דיר,
אָבער זײַן האַרץ איז ניט מיט דיר.
8 דײַן ביסן וואָס דו האָסט אויפֿגעגעסן, וועסטו אויסברעכן,
און האָסט אומזיסט אויסגעבראַכט דײַנע זיסע רייד.

9 אין די אויערן פֿון דעם נאַרן זאָלסטו ניט רעדן,
וואָרום ער וועט פֿאַראַכטן דעם שׂכל פֿון דײַנע ווערטער.

10 זאָלסט ניט איבעררוקן דעם גרענעץ פֿון פֿאַרצײַטן,
און אין די פֿעלדער פֿון יתומים זאָלסטו ניט אַרײַנגיין;
11 וואָרום זייער אויסלייזער איז שטאַרק,
ער וועט זיך אָננעמען זייער קריג אַקעגן דיר.

12 לייג צו דײַן האַרץ צו מוסר,
און דײַנע אויערן צו ווערטער פֿון פֿאַרשטאַנדיקייט.

13 זאָלסט ניט פֿאַרמײַדן שטראָף פֿון דעם ייִנגל;
אַז דו וועסט אים שלאָגן מיט דער רוט, וועט ער ניט שטאַרבן.
14 דו וועסט אים שלאָגן מיט דער רוט,
און וועסט מציל זײַן זײַן זעל פֿון דער אונטערערד.

15 מײַן זון, אַז דײַן האַרץ וועט זײַן קלוג,
וועט אויך מײַן האַרץ זיך פֿרייען.
16 און מײַנע נירן וועלן אָנקוועלן,
אַז דײַנע ליפּן וועלן רעדן די ריכטיקייט.

17 זאָל דײַן האַרץ ניט מקנא זײַן די זינדיקע,
נאָר בלויז די גאָטספֿאָרכטיקע אַ גאַנצן טאָג.
18 וואָרום פֿאַר וואָר, עס איז דאָ אַ לעצט,
און דײַן האָפֿענונג וועט ניט פֿאַרשניטן ווערן.

19 הער צו, זון מײַנער, און װער קלוג,
און פֿיר אױפֿן װעג דײַן האַרץ.
20 זאָלסט ניט זײַן פֿון די װאָס זױפֿן װײַן,
פֿון די װאָס פֿרעסן זיך אָן מיט פֿלײש;
21 װאָרום אַ פֿרעסער און אַ זױפֿער װערט פֿאַראָרימט.
און שמאַטעס קלײדט אָן שלעפֿרײַ.

22 הער צו דײַן פֿאָטער װאָס האָט דיך געבאָרן,
און זאָלסט ניט פֿאַראַכטן דײַן מוטער אַז זי איז אַלט.
23 קױף אמת, און זאָלסט עס ניט פֿאַרקױפֿן –
חכמה, און מוסר, און פֿאַרשטאַנדיקײט.
24 קװעלן קװעלט אָן דער פֿאָטער פֿון דעם צדיק,
און דער װאָס האָט געבאָרן אַ חכם פֿרײט זיך מיט אים.
25 זאָל זיך פֿרײען דײַן פֿאָטער און דײַן מוטער,
און זאָל קװעלן דײַן געװינערין.

26 גיב מיר, מײַן זון, דײַן האַרץ,
און דײַנע אױגן זאָלן היטן מײַנע װעגן.
27 װאָרום אַ טיפֿער גראָבן איז אַ זונה,
און אַן ענגע גרוב איז די פֿרעמדע.
28 דערצו לױערט זי װי אַ רױבער,
און מערט פֿעלשער צװישן די מענטשן.

29 בײַ װעמען איז אױ? בײַ װעמען איז װײ?
בײַ װעמען קריג? בײַ װעמען קלאָג?
בײַ װעמען אומזיסטיקע װוּנדן?
בײַ װעמען רױטע אױגן?
30 בײַ די װאָס שפּעטיקן זיך בײַם װײַן,
בײַ די װאָס קומען פֿאַרזוכן דעם מישטראַנק.
31 זאָלסט ניט קוקן אױפֿן װײַן װי ער רױטלט זיך,
װי ער שפּיגלט אין כּוס זײַן פֿאַרב,
װי ער גליטשט זיך גלאַטיק אַראָפּ.
32 אין זײַן סוף װעט ער װי אַ שלאַנג אײַנבײַסן,
און װי אַ נאָטער װעט ער פֿאַרגיפֿטן.
33 דײַנע אױגן װעלן זען פֿרעמדע זאַכן,
און דײַן האַרץ װעט רעדן פֿאַרקערטקײט;

34 און וועסט זײַן ווי איינער וואָס ליגט אין מיטן ים,
אָדער ווי איינער וואָס ליגט אויף אַ שפּיץ מאַסט.
35 „זיי האָבן מיך געשלאָגן, און מיר האָט ניט וויי געטאָן,
זיי האָבן מיך צעקלאַפּט, און איך האָב ניט געשפּירט;
ווען ניכטער איך זיך אויס, וועל איך עס נאָך ווידער זוכן”.

כד

1 זאָלסט ניט זײַן מקנא בייזע לײַט,
און זאָלסט ניט גאַרן צו זײַן מיט זיי,
2 וואָרום פֿאַרוויסטונג טראַכט זייער האַרץ,
און אומגליק רעדן זייערע ליפּן.

3 מיט חכמה ווערט אַ הויז געבויט,
און מיט פֿאַרשטאַנדיקייט ווערט עס באַפֿעסטיקט;
4 און דורך קענשאַפֿט ווערן די קאַמערן אָנגעפֿילט
מיט אַלערליי טײַערן און ליבלעכן גוטס.

5 אַ קלוגער מאַן איז אין מאַכט,
און אַ מענטש מיט קענשאַפֿט האָט אַ שטאַרקע גבֿורה;
6 וואָרום מיט תּחבולות מוזטו אָנפֿירן דײַן מלחמה,
און הילף קומט דורך פֿיל יועצים.

7 צו הויך פֿאַר דעם נאַרן איז חכמה,
אין טויער עפֿנט ער ניט זײַן מויל.

8 דער וואָס קלערט צו טאָן שלעכטס,
אים וועט מען נאָכרופֿן בייזוויליקער מענטש.

9 די טראַכטעניש פֿון דעם נאַרן איז זינד,
און אַן אומווערדיקייט בײַ מענטשן איז דער שפּעטער.

10 לאָזטו זיך אָפּ אין טאָג פֿון נויט,
איז דײַן כּוח אַ קנאַפּער.

11 זײַ מציל די וואָס ווערן גענומען צום טויט,
און די אָנגעברייטע צום הרגען, אויב דו קענסט אָפּהאַלטן.

12 אַז דו ווועסט זאָגן: „מיר האָבן דאָך דערפֿון ניט געוווּסט" –
פֿאַר וואָר, דער פֿאָרשער פֿון די הערצער, ער וועט מערקן,
און דער היטער פֿון דײַן זעל, ער וועט וויסן,
און וועט אומקערן איטלעכן לויט זײַנע מעשׂים.

13 עס, מײַן זון, האָניק, ווײַל עס איז גוט,
און האָניקזאַפּט וואָס איז זיס פֿאַר דײַן גומען;
14 אַזוי, זײַ וויסן, איז חכמה פֿאַר דײַן זעל,
אַז דו האָסט זי געפֿונען וועט זײַן אַ גוטע לעצט,
און דײַן האָפֿענונג וועט ניט פֿאַרשניטן ווערן.

15 זאָלסט ניט לויערן, רָשע, אויף דער וווינונג פֿון דעם צדיק,
זאָלסט ניט פֿאַרוויסטן זײַן הויעראָרט;
16 וואָרום זיבן מאָל פֿאַלט דער צדיק, און שטייט אויף,
און די רשָעים ווערן געשטרויכלט אין אומגליק.

17 אַז דײַן שׂונא פֿאַלט, זאָלסטו זיך ניט פֿרייען,
און אַז ער ווערט געשטרויכלט, זאָל ניט אָנקווועלן דײַן האַרץ;
18 וואָרום גאָט וועט זען, און עס וועט שלעכט זײַן אין זײַנע אויגן,
און ער וועט אָפּקערן פֿון אים זײַן צאָרן.

19 זאָלסט זיך ניט ערגערן וועגן די שלעכטסטוער,
זאָלסט ניט מקנא זײַן די רשָעים;
20 וואָרום דער שלעכטער וועט ניט האָבן קיין לעצט,
דאָס ליכט פֿון די רשָעים וועט אויסגעלאָשן ווערן.

21 האָב מורא פֿאַר גאָט, מײַן זון, און פֿאַרן מלך,
מיט איבעראַנדערשער זאָלסטו זיך ניט מישן;
22 וואָרום פּלוצלינג וועט קומען זייער בראָך,
און ווער ווייס דאָס אומגליק פֿון זיי ביידן?

23 אויך די דאָזיקע זײַנען פֿון די חכמים.

פֿון שאַנעווען אין אַ משפּט קומט ניט אַרויס קיין גוטס.

24 דער וואָס זאָגט צום שולדיקן: „דו ביסט גערעכט",
שילטן אים פֿעלקער, פֿלוכן אים אומות.

25 אָבער די וואָס משפּטן ריכטיק, זיי איז ווויל,
און אויף זיי קומט אַ ברכה פֿון גוטס.
26 די ליפּן דאַרף מען קושן
דעם וואָס ענטפֿערט די ריכטיקע רייד.

27 פֿאַרריכט דערויסן דײַן אַרבעט,
און גרייט עס דיר צו אויפֿן פֿעלד,
דערנאָך זאָלסטו בויען דײַן הויז.

28 זאָלסט ניט זײַן אַן עדות אַקעגן דײַן חבֿר אָן אַ פֿאַר וואָס,
און נאַרן מיט דײַנע ליפּן.
29 זאָלסט ניט זאָגן: „ווי ער האָט מיר געטאָן, אַזוי וועל איך אים טאָן;
איך וועל דעם מענטשן אומקערן לויט זײַן טאָן”.

30 פֿאַרבײַ אַ פֿעלד פֿון אַ פֿוילן מאַן בין איך פֿאַרבײַגעגאַנגען,
און פֿאַרבײַ אַ ווײַנגאָרטן פֿון אַ מענטשן אָן שׂכל;
31 ערשט עס איז אין גאַנצן געווען פֿאַרוואַקסן מיט דערנער,
זײַן אויבערפֿלעך איז געווען באַדעקט מיטווילדע געוועקסן,
און זײַן שטיינערנע צאַם איז געווען אײַנגעפֿאַלן.
32 איך האָב געקוקט, און מיר אַרײַנגענומען אין האַרצן,
איך האָב געזען, און גענומען אַ מוסר.
33 „נאָך אַ ביסל שלאָף, נאָך אַ ביסל דרעמלען,
נאָך אַ ביסל ליגן מיט פֿאַרלייגטע הענט” –
34 און קומען ווי אַ גיי-חיל וועט דײַן אָרימקייט,
און דײַן נויט ווי אַ געפּאַנצערטער מאַן.

כה 1 אויך די דאָזיקע זײַנען שפּריכווערטער פֿון שלמהן,
וואָס די לײַט פֿון חזקִיָה דעם מלך פֿון יהודה האָבן
איבערגעשריבן.

2 דער כּבֿוד פֿון גאָט איז פֿאַרבאָרגן אַ זאַך,
און דער כּבֿוד פֿון מלכים איז אויספֿאָרשן אַ זאַך.

3 דער הימל אין הייך, און די ערד אין טיפֿקייט,
און דאָס האַרץ פֿון מלכים, איז ניט צו דערפֿאָרשן.

4 נעם אַרויס די פּסולת פֿון זילבער,
און בײַם שמעלצער קומט אַרויס אַ כּלי;
5 נעם אַוועק דעם רָשע פֿון פֿאַרן מלך,
און זײַן טראָן וועט שטיין פֿעסט אויף גערעכטיקייט.

6 זאָלסט זיך ניט שײנדלען פֿאַרן מלך,
און אין דעם אָרט פֿון גרויסע לײַט זאָלסטו ניט שטיין.
7 וואָרום בעסער מע זאָל דיר זאָגן: „קום אַרויף אַהער!”
איידער מע זאָל דיך דערנידערן פֿאַר דעם פֿירשט,
ווי דײַנע אויגן האָבן געזען.

8 זאָלסט ניט אַרויסגיין האַסטיק זיך קריגן,
וואָרום וואָס וועסטו טאָן צום סָוף דערפֿון,
אַז דײַן חבֿר וועט דיך מאַכן צו שאַנד?
9 קריג זיך דײַן קריג מיט דײַן חבֿר,
אָבער אַ פֿרעמדנס סָוד זאָלסטו ניט אַנטפּלעקן;
10 כּדי דער צוהערער זאָל דיך ניט זידלען,
וואָרום דײַן רכילות קען ניט צוריקגענומען ווערן.

11 גילדערנע עפּל אין זילבערנע פּוץ-כּלים,
איז אַ וואָרט גערעדט צו דער זאַך.

12 אַ גילדערנער אויריננג און אַ צירונג פֿון גינגאָלד
איז אַ קלוגער מוסר-זאָגער פֿאַרן אויער פֿון הערער.

13 ווי שנײיִקע קעלט אין טאָג פֿון שניט,
איז אַ באַגלויבטער שָלִיח פֿאַר די וואָס שיקן אים;
וואָרום ער דערקוויקט די זעל פֿון זײַן האַר.

14 וואָלקנס און ווינט אָן רעגן,
איז אַ מענטש וואָס רימט זיך מיט אַ פֿאַלשער מתּנה.

15 מיט אײַנגעהאַלטנקייט ווערט איבערגערעדט דער פֿירשט,
און אַ ווייכע צונג צעברעכט אַ ביין.

16 האָסטו געפֿונען האָניק, עס פֿיל עס איז גענוג פֿאַר דיר,
כּדי זאָלסט זיך ניט איבערזעטן דערמיט, און עס אויסברעכן.

17 מאַך דײַן פֿוס זעלטן אין הויז פֿון דײַן חבֿר,
כּדי ער זאָל ניט זאַט ווערן מיט דיר, און דיך פֿײַנט קריגן.

18 אַ ברעכשטאַנג און אַ שווערד און שאַרפֿע פֿײַל
איז אַ מענטש וואָס זאָגט פֿאַלשע עדות אויף זײַן חבֿר.

19 אַ צעבראָכענער צאָן און אַן אויסגעלונקענער פֿוס,
איז די פֿאַרזיכערונג פֿון דעם פֿעלשער אין טאָג פֿון נויט.

20 ווי דער וואָס טוט אויס דעם בגד אין אַ קאַלטן טאָג,
ווי עסיק אויף לויגזאַלץ,
אַזוי דער וואָס זינגט לידער
פֿאַר אַן אומעטיקן האַרצן.

21 אַז דײַן שׂונא איז הונגעריק, גיב אים עסן ברויט,
און אַז ער איז דאָרשטיק, גיב אים טרינקען וואַסער;
22 וואָרום קוילן שיטסטו אים אויפֿן קאָפּ,
און גאָט וועט דיר באַצאָלן.

23 צפֿון-ווינט ברענגט רעגן,
און אַ פֿאַרשטעלטע צונג פֿאַרדראָסיקע פּנימער.

24 בעסער ווינען אויף אַ ווינקל דאַך,
איידער אין איין הויז מיט אַ ווײַב אַ קריגערין.

25 קאַלטע וואַסער פֿאַר אַ פֿאַרשמאַכטער זעל,
אַזוי איז אַ גוטע בשׂורה פֿון אַ ווײַטן לאַנד.
26 אַ קויטיקער קוואַל, און אַ דומפּיקער ברונעם
איז אַ צדיק וואָס בייגט זיך פֿאַרן רָשע.

27 צו פֿיל האָניק עסן איז ניט גוט;
און כּבֿוד הייסט פֿאַרשטיין דעם אייגענעם כּבֿוד.

28 אַן אײַנגעבראָכענע שטאָט אָן אַ מויער
איז אַ מענטש וואָס ניטאָ קיין אָפּהאַלט פֿאַר זײַן געמיט.

כו

1 ווי שניי אום זומער, און ווי רעגן אין שניט,
אַזוי פּאַסט ניט פֿאַרן נאַרן כּבֿוד.
2 ווי אַ שפּערל וואָס וואַנדערט, ווי אַ שוואַלב וואָס פֿליט,
אַזוי וועט אַן אומזיסטע קללה אָנקומען אויף זיך אַליין.

3 אַ בייַטש פֿאַרן פֿערד, אַ צאַם פֿאַרן אייזל,
און אַ רוט פֿאַרן רוקן פֿון דעם נאַרן.

4 זאָלסט ניט ענטפֿערן דעם נאַרן אַזוי ווי זייַן נאַרישקייט,
כּדי דו אויך זאָלסט ניט ווערן גלייַך צו אים.
5 ענטפֿער דעם נאַרן ווערליק זייַן נאַרישקייט,
כּדי ער זאָל ניט זייַן אַ חכם אין זייַנע אויגן.

6 די פֿיס האַקט זיך אָפּ, מיט ערגערניש טרינקט זיך אָן,
דער וואָס שיקט זאַכן דורך דער האַנט פֿון אַ נאַרן.

7 די פֿיס באָמבלען זיך בייַם הינקעדיקן,
און אַ משל אין מויל פֿון אַ נאַרן.

8 ווי אַ קליין אֶבֿן-טובֿ אויף אַ הויפֿן שטיינער,
אַזוי אַז מע גיט כּבֿוד אַ נאַרן.

9 אַ דאָרן וואָס קומט אין דער האַנט פֿון אַ שיכּורן,
אַזוי איז אַ משל אין מויל פֿון אַ נאַרן.

10 דער שטאַרקער קען אַלצדינג אויפֿטאָן,
אָבער דער וואָס וויל אייַנהאַלטן אַ נאַרן, וויל אייַנהאַלטן אַ פֿלייצונג.

11 ווי אַ הונט וואָס קערט זיך אום צו זייַן מייקעכץ,
חזרט איבער דער נאַר זייַן טיפּשות.

12 זעסטו אַ מענטשן וואָס איז אַ חכם אין זייַנע אויגן,
איז דאָ מער האָפֿענונג פֿאַר אַ נאַרן ווי פֿאַר אים.

13 דער פֿוילער זאָגט: אַ ווילד לייב איז אין וועג,
אַ לייב איז אין די גאַסן.

14 די טיר דרייט זיך שוין אויף איר אַנגל,
און דער פֿוילער איז נאָך אויף זײַן בעט.

15 אַז דער פֿוילער שטעקט אַרײַן זײַן האַנט אין שיסל,
איז ער צו מיד זי צוצוטראָגן צו זײַן מויל.

16 דער פֿוילער איז קליגער אין זײַנע אויגן
פֿון זיבן געשײַטע ענטפֿערער.

17 ווי דער וואָס נעמט אָן אַ הונט פֿאַר די אויערן,
איז אַ פֿאַרבײַגייער וואָס היצט זיך איבער אַ קריג וואָס ניט זײַנס.

18 ווי אַ משוגענער וואָס וואַרפֿט
ברענעדיקע שײַטן, פֿײַלן, און טויט,
19 אַזוי איז דער מענטש וואָס נאַרט אָפּ זײַן חבֿר,
און זאָגט: איך שטיף דאָך בלויז.

20 אָן האָלץ פֿאַרלעשט זיך דאָס פֿײַער,
און אָן אַן אונטערהעצער הערט אויף קריג.

21 קוילן פֿאַר זשאַר, און האָלץ פֿאַר פֿײַער,
און אַ מענטש אַ קריגער אויף אָנצוצינדן אַ שטרײַט.

22 די ווערטער פֿון דעם אונטערהעצער זײַנען ווי געשמאַקע ביסנס,
און זיי נידערן אין די קאַמערן פֿון לײַב.

23 פסולתדיק זילבער באַצויגן אויף ליים,
זײַנען הייסע ליפּן און אַ בייז האַרץ.

24 מיט זײַן ליפּ פֿאַרשטעלט זיך דער שׂונא,
אָבער אין זיך גרייט ער צו באַטרוג.

25 אַז ער מאַכט לײַטזעליק זײַן קָול, זאָלסטו אים ניט גלויבן,
וואָרום זיבן אומווערדיקייטן זײַנען אין זײַן האַרצן.

26 מעג זיך פֿאַרדעקן זײַן שׂנאה מיט אָפּנאַרעניש,
ווערט אַנטפּלעקט ווערן זײַן בייז פֿאַר אַן עולם.

27 דער וואָס גראָבט אַ גרוב, וועט אין איר אַרײַנפֿאַלן,
און דער וואָס קײַקלט אַ שטיין, וועט ער זיך אומקערן צו אים.
28 דער דערשלאָגענער האָט פֿײַנט אַ פֿאַלשע צונג,
אָבער געפֿאַלנקייט מאַכט אַ גלאַט מויל.

כז

1 זאָלסט זיך ניט רימען מיט דעם מאָרגעדיקן טאָג,
וואָרום דו ווייסט ניט וואָס דער טאָג וועט געבערן.
2 זאָל דיך לויבן אַן אַנדערער, און ניט דײַן מויל,
אַ פֿרעמדער, און ניט דײַנע ליפּן.
3 שווער איז שטיין, און אַ משׂא איז זאַמד,
אָבער דער כּעס פֿון אַ נאַרן איז שווערער פֿון זיי ביידן.
4 אומדערבאַרימדיק איז גרימצאָרן, און אַ פֿלייצונג איז כּעס,
אָבער ווער קען באַשטיין פֿאַר קנאה?
5 בעסער אַן אָפֿענער פֿאָרוווּרף
איידער פֿאַרבאָרגענע ליבשאַפֿט.
6 גינציק זײַנען די ווונדן פֿון אַ גוטן פֿרײַנט,
און צו לאַסט זײַנען די קושן פֿון אַ שׂונא.
7 אַ זאַטע זעל טרעט אויף האָניקזאַפּט,
און אַ הונגעריקער זעל איז איטלעך ביטערס זיס.
8 ווי אַ פֿויגל פֿאַרוואָגלט פֿון איר נעסט,
אַזוי איז אַ מענטש פֿאַרוואָגלט פֿון זײַן היים.
9 אייל און ווײַרויך דערפֿרייט דאָס האַרץ,
דאָס גלײַכן די זיסקייט פֿון אַ חבֿר דורך אַ האַרציקער עצה.

10 דײַן גוטן פֿרײַנט, און דײַן פֿאָטערס גוטן פֿרײַנט זאָלסטו ניט פֿאַרלאָזן;
און זאָלסט ניט קומען אין דײַן ברודערס הויז אין טאָג פֿון דײַן בראָך;
בעסער אַ נאָנטער שָכן איידער אַ ווײַטער ברודער.

11 זײַ קלוג, מײַן זון, און דערפֿריי מײַן האַרץ,
און איך וועל קענען ענטפֿערן דעם וואָס לעסטערט מיך.

12 דער קלוגער זעט דאָס בייז, פֿאַרבאָרגט ער זיך,
די נאַרן גייען ווײַטער, ווערן זיי געשטראָפֿט.

13 נעם צו זײַן בגד אויב ער איז עָרבֿ געווען פֿאַר אַן אַנדערן,
און נעם זײַן משכּון פֿאַר דער פֿרעמדער.

14 דער וואָס בענטשט זײַן גוטן פֿרײַנט אויף אַ הויכן קָול פֿרי
באַגינען,
וועט עס אים ווי אַ קללה גערעכנט ווערן.

15 אַ נודנע טריפֿעניש אין אַ רעגנדיקן טאָג,
און אַ ווײַב אַ קריגערין, זײַנען גלײַך.
16 דער וואָס באַהאַלט זי, באַהאַלט ווינט,
און דאָס אײל פֿון זײַן רעכטער האַנט שרײַט אויס.

17 אײַזן שלײַפֿט מען מיט אײַזן,
און איין מענטש שלײַפֿט דעם שאַרף פֿון דעם אַנדערן.

18 דער וואָס היט דעם פֿײַגנבוים, וועט עסן זײַן פֿרוכט,
און דער וואָס פּאַסט אויף זײַן האַר, וועט האָבן כּבֿוד.

19 ווי אין וואַסער איז אַ פּנים קעגן אַ פּנים,
אַזוי איז דאָס האַרץ פֿון אַ מענטשן צו אַ מענטשן.

20 די אונטערערד און דער אָפּגרונט ווערן ניט זאַט,
און די אויגן פֿון דעם מענטשן ווערן ניט זאַט.

21 אַ טיגל פֿאַר זילבער, און אַ שמעלצאויוון פֿאַר גאָלד,
און אַ מענטש לויט זײַן לויב.

22 ווען דו זאָלסט שטויסן דעם נאַרן אין אַ שטייסל מיט אַ מערזער
צווישן גריץ,
וועט זיך ניט אָפּטאָן פֿון אים זײַן נאַרישקייט.

23 קענען זאָלסטו קענען דאָס אויסזען פֿון דײַנע שאָף,
גיב אַכטונג אויף די סטאַדעס;
24 וואָרום ניט אויף אייביק איז רײַכטום;
און איז דען אַ קרוין אויף דור-דורות?
25 די היי איז אָפּגעשניטן, און פֿרישע גראָז באַווײַזט זיך,
און אײַנגעזאַמלט זײַנען די קרײַטעכער פֿון די בערג,
26 וועלן די שעפּסן זײַן פֿאַר דײַן קליידונג,

און צו באַצאָלן פֿאַר אַ פֿעלד די בעק;
27 און גענוג ציגנמילך וועט זײַן פֿאַר דײַן שפּײַז –
פֿאַר דעם שפּײַז פֿון דײַן הויזגעזינט,
און דערנערונג פֿאַר דײַנע דינסטמיידלעך.

כח

1 דער רָשע לויפֿט ווען קיינער יאָגט ניט,
אָבער די צדיקים זײַנען זיכער ווי אַ יונגער לייב.
2 דורך דעם פֿאַרברעך פֿון אַ לאַנד זײַנען פֿיל אירע האַרן,
אָבער דורך אַ פֿאַרשטאַנדיקן מאַן וואָס ווייס, האַלט אָן לאַנג דער באַשטאַנד.

3 אַן אָרימאַן וואָס דריקט די שוואַכע,
איז אַ שלאַקסרעגן וואָס לאָזט אָן ברויט.

4 די וואָס פֿאַרלאָזן די תּורה, לויבן די רשָעים,
אָבער די וואָס היטן די תּורה, קריגן זיך מיט זיי.

5 שלעכטע מענטשן פֿאַרשטייען ניט גערעכטיקייט,
אָבער די וואָס זוכן גאָט, פֿאַרשטייען אַלץ.

6 בעסער אַן אָרימאַן וואָס גייט מיט זײַן ערלעכקייט,
איידער דער וואָס זײַנע וועגן זײַנען קרום, און ער איז אַן עושר.

7 אַ פֿאַרשטאַנדיקער זון היט די לערנונג,
אָבער דער וואָס חבֿרט זיך מיט פֿרעסערס, פֿאַרשעמט זײַן פֿאָטער.

8 דער וואָס מערט זײַן פֿאַרמעג דורך צינדזן און מערונג,
זאַמלט עס פֿאַר דעם וואָס וועט שענקען צו אָרימע.

9 דער וואָס קערט אָפּ זײַן אויער פֿון צו הערן די לערנונג,
איז אַפֿילו זײַן תּפֿילה אַן אומווערדיקייט.

10 דער וואָס פֿאַרפֿירט די רעכטפֿאַרטיקע אויף אַ שלעכטן וועג,
וועט ער אַרײַנפֿאַלן אין זײַן אייגענער גרוב,
און די ערלעכע וועלן אַרבן גוטס.

11 דער רײַכער מאַן איז אַ חכם אין זײַנע אויגן,
אָבער דער קלוגע אָרימאַן פֿאָרשט אים דורך.

12 אַז צדיקים פֿרייען זיך איז אַ גרויסע גדולה,
אָבער אַז רשָעים קומען אויף, מוז מען זוכן אַ מענטשן.

13 דער וואָס פֿאַרדעקט זײַנע זינד, וועט ניט באַגליקן,
אָבער דער וואָס איז זיך מודה און פֿאַרלאָזט זיי, וועט דערבאַרימט
ווערן.

14 ווויל צו דעם מענטשן וואָס פֿאָרכט תּמיד,
און דער וואָס מאַכט האַרט זײַן האַרץ וועט אַרײַנפֿאַלן אין בייז.

15 אַ ברומיקער לייב, און אַ הונגעריקער בער,
איז אַ רָשע וואָס געוועלטיקט איבער אָרים פֿאָלק.

16 אַ פֿירשט פֿעליק אין שׂכל איז גרויס אין רויבערײַען;
און דער וואָס האָט פֿײַנט אומערלעכן געווין איז מאריך-ימים.

17 אַ מענטש וואָס האָט אויף זיך דאָס בלוט פֿון אַ נפֿש,
וועט לויפֿן ביזן גרוב, מע וועט אים ניט בײַשטיין.

18 דער וואָס גייט ערלעך וועט געהאָלפֿן ווערן,
און דער וואָס זײַנע וועגן זײַנען קרום, וועט פֿאַלן מיט איין מאָל.

19 דער וואָס באַאַרבעט זײַן ערד וועט האָבן ברויט צו זאַט,
און דער וואָס יאָגט זיך נאָך פּוסטע זאַכן וועט זאַט זײַן מיט דלות.

20 אַן ערלעכער מענטש קריגט פֿיל ברכות,
אָבער דער וואָס וויל גיך רײַך ווערן וועט ניט אָפּקומען גלאַט.

21 פֿון שאַנעווען קומט ניט אַרויס קיין גוטס,
אָבער אום אַ שטיקל ברויט פֿאַרזינדיקט זיך דער מענטש.

22 פֿאַרהאַוועט נאָך רײַכטום איז אַ מענטש אַ ניט פֿאַרגינער,
און ער ווייס ניט אַז די נויט וועט קומען אויף אים.

23 דער וואָס שטראָפֿט עמיצן, וועט שפּעטער געפֿינען מער חן
ווי דער וואָס האָט אַ גלאַטע צונג.

24 דער וואָס באַגזלט זײַן פֿאָטער און זײַן מוטער,
און זאָגט: „עס איז ניט קיין פֿאַרברעך",
ער איז אַ חבֿר צו אַ מענטשן אַן אומברענגער.

25 דער וואָס האָט אַ פֿאַרלאַנגערישע זעל, מאַכט אָן קריג,
אָבער דער וואָס פֿאַרזיכערט זיך אויף גאָט, ווערט געזעטיקט.

26 דער וואָס איז בטוח אין זײַן האַרצן, ער איז אַ נאַר,
און דער וואָס גייט מיט חכמה, וועט אַנטרונען ווערן.

27 דעם וואָס גיט דעם אָרימאַן וועט ניט פֿעלן,
אָבער דער וואָס פֿאַרהוילט זײַנע אויגן, וועט קריגן פֿיל קללות.

28 אַז די רשָעים שטייען אויף, באַהאַלטן זיך די מענטשן,
און אַז זיי גייען אונטער, מערן זיך די צדיקים.

כט

1 אַ מענטש אַ געמוסרטער וואָס מאַכט האַרט זײַן נאַקן,
וועט פּלוצלינג צעבראָכן ווערן אַז קיין היילונג וועט ניט זײַן.

2 אַז די צדיקים מערן זיך, פֿרייט זיך דאָס פֿאָלק,
אָבער אַז דער רָשע געוועלטיקט, זיפֿצט דאָס פֿאָלק.

3 אַ מענטש וואָס האָט ליב חכמה, דערפֿרייט זײַן פֿאָטער,
אָבער דער וואָס חבֿרט זיך מיט זוֹנות, ברענגט אויס דעם פֿאַרמעג.

4 אַ מלך האַלט אויף מיט גערעכטיקייט דאָס לאַנד,
און דער בעלן אויף מתָנות צעשטערט עס.

5 דער מענטש וואָס חנפֿעט זײַן חבֿר,
שפּרייט אויס אַ נעץ פֿאַר זײַנע טריט.

6 אין דעם פֿאַרברעך פֿון דעם שלעכטן מענטשן איז אַ שטרויכלונג,
אָבער דער צדיק זינגט און איז פֿריילעך.

7 דער צדיק ווייס דאָס רעכט פֿון די אָרימע,
דער רָשע קימערט זיך ניט צו וויסן.

8 לײַט פֿון שפּאָט בלאָזן-אויף די שטאָט,
אָבער קלוגע האַלטן אָפּ דעם צאָרן.

9 אַז אַ קלוגער מענטש טענהט מיט אַ נאַרן,
סײַ ער בייזערט זיך, סײַ ער שמייכלט, האָט ער ניט קיין נַחת.

10 בלוטיקע לײַט האָבן פֿײַנט דעם אומשולדיקן,
אָבער די רעכטפֿאַרטיקע גאַרן נאָך אים.

11 זײַן גאַנץ געמיט לאָזט אַרויס דער נאַר,
אָבער דער חכם האַלט עס צוריק.

12 אַ געוועלטיקער וואָס האָרכט צו גערייד פֿון ליגן,
זײַנען אַלע זײַנע משרתים רשָעים.

13 דער אָרימאַן און דער דריקער שטויסן זיך אָן איינאַנדער,
אָבער דער דערלײַכטער פֿון ביידנס אויגן איז גאָט.

14 אַ מלך וואָס משפּט מיט אמת די אָרימע,
וועט זײַן טראָן באַשטיין שטענדיק.

15 די רוט און מוסר גיבן חכמה,
און אַ לויזגעלאָזט ייִנגל ברענגט שאַנד זײַן מוטער.

16 אַז די רשָעים מערן זיך, מערט זיך פֿאַרברעך,
אָבער די צדיקים וועלן זען זייער מפּלה.

17 שטראָף דײַן זון, און ער וועט דיר אָנטאָן נַחת,
און געבן תּענוג צו דײַן זעל.

18 אָן אַ זעונג ווערט דאָס פֿאָלק פֿאַרווילדערט,
און דער וואָס היט די תּורה, אַז ווויל איז צו אים!

19 מיט ווערטער קען אַ קנעכט ניט אויסגעמוסרט ווערן,
וואָרום ער מעג פֿאַרשטיין, אָבער פֿאָלגן וועט ער ניט.

20 זעסטו אַ מענטשן האַסטיק מיט זײַנע ווערטער,
איז דאָ מער האָפֿענונג פֿאַר אַ נאַרן ווי פֿאַר אים.

21 דער וואָס פֿאַרצערטלט פֿון יוגנט זײַן קנעכט,
וועט ער צום סוף ווערן אַן אייבערהאַר.

22 אַ צאָרנדיקער מענטש מאַכט אָן קריג,
און אַ כּעסן באַגייט פֿיל פֿאַרברעכן.

23 די גאווה פֿון אַ מענטשן דערנידערט אים,
און דער וואָס איז שָפֿל אין געמיט וועט קריגן כּבֿוד.

24 דער וואָס טיילט זיך מיט אַ גנבֿ, איז אַ שׂונא זיך אַליין:
ער הערט די קללה, און זאָגט ניט אויס.

25 מורא פֿאַר אַ מענטשן לייגט אַ שטרויכלונג,
אָבער דער וואָס פֿאַרזיכערט זיך אויף גאָט, ווערט באַשיצט.

26 פֿיל זוכן דעם פּנים פֿון דעם געוועלטיקער,
אָבער פֿון גאָט איז דעם מענטשנס משפּט.
27 אַן אומווערדיקייט בײַ די צדיקים איז דער מאַן פֿון אומרעכט,
און אַן אומווערדיקייט בײַ די רשָעים, דער וואָס זײַן וועג איז גלײַך.

ל

1 די ווערטער פֿון אָגור דער זון פֿון יָקֶהן; אַ מוסר.

דער מאַן האָט געזאָגט צו איתיאֵלן,
צו איתיאֵלן און אוכָלן:
2 פֿאַר וואָר, איך בין פֿאַרגרעבטער פֿון איטלעכן,
און איך האָב ניט קיין פֿאַרשטאַנדיקייט פֿון אַ מענטשן,
3 און איך האָב ניט געלערנט קיין חכמה,
אַז דערקענונג פֿון הייליקן זאָל איך וויסן.
4 ווער איז אַרויף אויפֿן הימל, און אַראָפּגענידערט?
ווער האָט געזאַמלט דעם ווינט אין זײַנע פֿויסטן?
ווער האָט אײַנגעבונדן די וואַסערן אין אַ טוך?
ווער האָט אויפֿגעשטעלט אַלע עקן פֿון דער ערד?

וואָס איז זײַן נאָמען?
און וואָס איז דער נאָמען פֿון זײַן זון, אויב דו ווייסט?

5 איטלעך וואָרט פֿון גאָט איז געלײַטערט;
ער איז אַ שילד פֿאַר די וואָס שיצן זיך אין אים.
6 זאָלסט ניט צולייגן צו זײַנע ווערטער,
כּדי ער זאָל דיך ניט פֿאָרהאַלטן, און וועסט בלײַבן אַ ליגנער.

7 צוויי זאַכן בעט איך בײַ דיר,
זאָלסט זיי ניט פֿאַרמײַדן פֿון מיר, איידער איך שטאַרב:
8 פֿאַלשקייט און ווערטער פֿון ליגן דערווײַטער פֿון מיר;
ניט אָרימקייט און ניט עשירות זאָלסטו מיר געבן,
שפּײַז מיך מיט ברויט פֿאַר מײַן אויסקומעניש;
9 כּדי איך זאָל ניט ווערן צו זאַט,
און לייקענען, און זאָגן: ווער איז גאָט?
און כּדי איך זאָל ניט ווערן צו אָרים,
און גנבֿען, און אָנרירן דעם נאָמען פֿון מײַן גאָט.

10 זאָלסט ניט פֿאַרמסרן אַ קנעכט פֿאַר זײַן האַר,
וואָרום ער וועט דיך שילטן, און וועסט זיך פֿאַרשולדיקן.

11 פֿאַראַן אַ דור וואָס שילט זײַן פֿאָטער,
און בענטשט ניט זײַן מוטער.
12 פֿאַראַן אַ דור ריין אין זײַנע אויגן,
און פֿון זײַן קויט ניט אָפּגעוואַשן.
13 פֿאַראַן אַ דור – ווי הויך זײַנען זײַנע אויגן!
און זײַנע ברעמען ווי אויפֿגעהויבן!
14 פֿאַראַן אַ דור וואָס זײַנע ציין זײַנען שווערדן,
און זײַנע באַקציינער, מעסערס,
צו פֿאַרצערן די אָרימע אויסן לאַנד,
און די אבֿיונים פֿון צווישן מענטשן.

15 פֿון עלוקהן: פֿאַראַן צוויי טעכטער: „גיב! גיב!”
פֿאַראַן דרײַ וואָס ווערן ניט זאַט,
פֿיר וואָס זאָגן ניט „גענוג”:
16 די אונטערערד, די מאַכט פֿון דער פֿרוי,

די ערד וואָס ווערט ניט זאַט מיט וואַסער,
און דאָס פֿײַער וואָס זאָגט ניט „גענוג״.

17 דאָס אויג וואָס שפּאָט פֿון אַ פֿאָטער,
און פֿאַראַכט צו געהאָרכן אַ מוטער,
זאָלן עס אויספּיקן די ראָבן פֿון טאָל,
און זאָלן עס אויפֿעסן די קינדער פֿון אָדלער.

18 פֿאַראַן דרײַ וואָס זײַנען פֿאַרהוילן פֿון מיר,
יאָ, פֿיר וואָס איך פֿאַרשטיי זיי ניט:
19 דער וועג פֿון אָדלער אין הימל,
דער וועג פֿון דער שלאַנג אויף אַ פֿעלדז,
דער וועג פֿון אַ שיף אין מיטן ים,
און דער וועג פֿון אַ מאַן מיט אַ יונגפֿרוי.

20 אַזוי איז דער שטייגער פֿון אַ פֿרוי אַ נואפֿטע:
זי עסט און ווישט אָפּ איר מויל,
און זאָגט: איך האָב ניט געטאָן קיין בייז.

21 אונטער דרײַען ציטערט די ערד,
יאָ, אונטער פֿירן קען זי ניט אויסהאַלטן:
22 אונטער אַ קנעכט, אַז ער ווערט אַ מלך,
און אַ מנוול, אַז ער האָט ברויט צו זאַט;
23 אונטער אַ מיאוסער, אַז זי קריגט אַ מאַן,
און אַ דינסט, אַז זי ירשעט איר האַרינטע.

24 פֿיר זײַנען די קלענסטע אויף דער ערד,
און זיי זײַנען די קליגסטע חכמים:
25 די מוראַזשקעס זײַנען אַ פֿאָלק ניט שטאַרק,
און זיי גרייטן אָן אום זומער זייער שפּײַז;
26 די קיניגלס זײַנען אַ פֿאָלק ניט מאַכטיק,
און זיי מאַכן אין פֿעלדז זייער הויז;
27 ניטאָ קיין מלך בײַ די היישעריקן,
און זיי גייען אַרויס אין מחנות אַלע;
28 די שפּין קענסטו מיט די הענט אָננעמען,
און זי איז אין קיניגלעכע פּאַלאַצן.

29 דרײַ האָבן אַ שײנעם טראָט,
יאָ, פֿיר גײען שײן:
30 דער לײב, דער שטאַרקסטער צװישן די חיות,
װאָס קערט זיך ניט אָפּ פֿאַר קײנעם;
31 דער יאַכטהונט, און דער באָק;
און דער מלך, װאָס ניטאָ קעגן אים קײן באַשטאַנד.

32 אויב דו האָסט זיך פֿאַרמיאוסט דורך איבערנעמען זיך,
איז, אויב דו ביסט איבערלײגט, טו די האַנט אויפֿן מויל,
33 װאָרום דריקן מילך ברענגט אַרויס פּוטער,
און דריקן די נאָז ברענגט אַרויס בלוט,
און דריקן צאָרן ברענגט אַרויס קריג.

לא

1 די װערטער פֿון מלך למואֵל, אַ מוסר װאָס
זײַן מוטער האָט אים געלערנט.
2 נײן, מײַן זון! און נײן, זון פֿון מײַן לײַב,
און נײן, זון פֿון מײַנע נדרים;
3 זאָלסט ניט אַװעקגעבן אויף װײַבער דײַן כּוח,
און דײַנע װעגן אויף װאָס ברענגט אום מלכים.
4 ניט פֿאַר מלכים, למואֵל,
ניט פֿאַר מלכים איז טרינקען װײַן,
און װוּ פֿאַר פֿירשטן געטראַנק!
5 כּדי זײ זאָלן ניט טרינקען און פֿאַרגעסן דאָס געזעץ,
און פֿאַרדרײען דעם משפּט פֿון אַלע געדריקטע.
6 גיט געטראַנק צום פֿאַרלאָרענעם,
און װײַן צו די פֿאַרביטערטע אין געמיט.
7 זאָל ער טרינקען און פֿאַרגעסן זײַן אָרימקײט
און זײַן מאַטערניש מער ניט געדענקען.
8 עפֿן דײַן מויל פֿאַר דעם שטומען,
פֿאַר דעם רעכט פֿון אַלע פֿאַרגײיִקע.
9 עפֿן דײַן מויל, משפּט מיט גערעכטיקײט,
און טו רעכט דעם אָרימאַן און דעם אבֿיון.

10 אַן אֵשֶׁת-חַיִל ווער קען געפֿינען?
און העכער פֿון פּערל איז איר ווערט.
11 דאָס האַרץ פֿון איר מאַן פֿאַרזיכערט זיך אויף איר,
און אים פֿעלט ניט קיין איינקום.
12 זי טוט אים גוטס און ניט שלעכטס,
אַלע טעג פֿון איר לעבן.
13 זי זוכט אויף וואָל און פֿלאַקס,
און אַרבעט מיט אירע ווילִיקע הענט.
14 זי איז אַזוי ווי די האַנדלשיפֿן,
פֿון דער ווייַטן ברענגט זי איר ברויט.
15 און זי שטייט אויף ווען נאָך נאַכט,
און גרייט צו שפּייַז פֿאַר איר הויזגעזינט,
און די אויסקומעניש פֿאַר אירע דינסטמיידלעך.
16 זי פֿאַרטראַכט אַ פֿעלד, און קויפֿט עס,
פֿון דער פֿרוכט פֿון אירע הענט פֿלאַנצט זי אַ ווייַנגאָרטן.
17 זי גורט אָן מיט קראַפֿט אירע לענדן,
און זי שטאַרקט אירע אָרעמס.
18 זי מערקט אַז איר פֿאַרדינסט איז גוט;
ניט פֿאַרלאָשן בייַ נאַכט ווערט איר ליכט.
19 אירע הענט לייגט זי צום שפּינראָד,
און אירע האַנטפֿלעכן האַלטן דעם שפּינדל.
20 איר האַנטפֿלעך שפּרייט זי אויס צום אָרימאַן,
און אירע הענט שטרעקט זי אויס צום אבֿיון.
21 זי האָט ניט מורא וועגן איר הויזגעזינט פֿאַר שניי,
וואָרום איר גאַנץ הויזגעזינט איז אָנגעטאָן אין רויטגעוואַנט.
22 דעקן מאַכט זי זיך,
פֿייַנלייַנען און פּורפּל איז איר מלבוש.
23 באַקאַנט אין די טויערן איז איר מאַן,
ווען ער זיצט מיט די עלטסטע פֿון לאַנד.
24 אַ לייַנענטוך מאַכט זי און פֿאַרקויפֿט,
און גאַרטלען שטעלט זי צו דעם האַנדלסמאַן.
25 שטאַרקייט און שיינקייט איז איר מלבוש,
און זי לאַכט פֿון שפּעטערדיקן טאָג.
26 איר מויל עפֿנט זי מיט חכמה,
און די לערנונג פֿון גענאָד איז אויף איר צונג.
27 זי קוקט נאָך דעם גאַנג פֿון איר הויז,

און זי עסט ניט דאָס ברויט פֿון פֿוילקייט.
28 אירע קינדער שטייען אויף און לויבן זי,
איר מאַן – און ער רימט זי:
29 „פֿיל טעכטער האָבן אויפֿגעטאָן בריהשאַפֿט,
אָבער דו שטייַגסט זיי אַלע אַריבער”.
30 חן איז אַן אָפּנאַר, און שיינקייט איז נישטיק,
אַ גאָטספֿאָרכטיקע ווייַב, זי זאָל געריימט ווערן.
31 גיט איר פֿון דער פֿרוכט פֿון אירע הענט,
און זאָלן אירע מעשׂים זי רימען אין די טויערן.

© 2005 Dworkins and Leonard Prager. All Rights Reserved.